

20

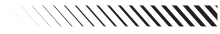
JAA



VERS



07



P.03

J A A R -

V E R S L A G

2 0 0 7

P.04

INHOUD

P.06 INTRODUCTIE

P.09 JAARAGENDA 2007

P.11 PROJECTEN

P.12 BRIAN JUNGEN

P.12 DEPICTION, PERVERSION, REPULSION,
OBSESSION, SUBVERSION

P.13 ROTTERDAMSE DIALOGEN:
HET PERIFERIE COMPLEX

P.15 ARTVIPS, MASTERCLASSES FOR
YOUNG PEOPLE

P.16 JESPER JUST

P.18 CHLOE PIENE

P.18 PRIX DE ROME

P.19 TRIS VONNA-MICHELL

P.21 MARGARET SALMON

P.22 ISA GENZKEN - OIL (BIËNNALE VAN VENETIË)

P.22 ISA GENZKEN SPECIAL

P.23 SHARED SPACE

P.23 IT'S ALL ABOUT MUSIC

P.05

- P.24 BODYPOLITICX
- P.27 NATIONAL (RE)PRESENTATION
- P.27 SPEAK OUT, EXPERIENCE & EXCHANGE
BIG IDEAS ON ART

- P.29 PUBLIEKSBEREIK
- P.31 WDW EDUCATIE
- P.32 WDW UITGEVERS
- P.35 COMMUNICATIE
- P.35 WEB
- P.37 VRIENDEN
- P.37 BEZOEKERSAANTALLEN
- P.38 PERSARTIKELEN

- P.41 FINANCIEEL OVERZICHT
- P.42 EXPLOITATIE ACTIVITEITEN
- P.44 REKENING BATEN EN LASTEN

- P.45 ORGANISATIE
- P.45 EXTRA CURRICULUM
- P.46 WITTE DE WITH DANKT

P.06

INTRODUCTIE

Nicolaus Schafhausen, Directeur Witte de With

Inmiddels is dit alweer mijn derde jaar in Rotterdam als directeur van Witte de With. Ik begin me het ritme van de stad eigen te maken. Het jaar start in Rotterdam altijd up-tempo met het International Film Festival Rotterdam en Art Rotterdam (en niet te vergeten de talloze formele en informele nieuwjaarsborrels die voor de nodige uitwisseling zorgen). Witte de With had het genoeg actief bij te kunnen dragen aan bovengenoemde evenementen, waarmee de toon werd gezet voor een jaar vol vruchtbare partnerschappen en een belangwekkend programma. Ook internationaal zag Witte de With haar toonaangevende rol bevestigd. Sinds haar oprichting in 1990 heeft zij een uitgebreid CV opgebouwd met meer dan 120 wisselende internationale tentoonstellingen. Het programma heeft een uitstekende reputatie, mede gebaseerd op de aandacht voor de individuele kunstenaarspraktijk, de aansluiting bij belangrijke actuele sociaal-maatschappelijke thema's en een werkwijze waarin onderzoek, uitwisseling en samenwerking centraal staan.

Het IFFR betreft elk jaar culturele partners bij haar programmering middels *Exploding Cinema*, een programma waarin de cross-overs tussen beeldende kunst en film centraal staan. Witte de With stelde hiervoor het filmprogramma *Depiction, perversion, repulsion, obsession, subversion* samen, dat dagelijks getoond werd in de kleine zaal van de Pathé bioscoop – het hart van het festivalgebied. Bijzondere film- en videowerken die normaliter binnen de muren van de tentoonstellingsruimte getoond worden kregen binnen de context van het filmfestival een andere betekenis, waardoor interessante nieuwe perspectieven ontstonden en een nieuw en breder publiek werd bereikt. Na het festival maakten de filmliefhebbers plaats voor de kunstprofessionals en verzamelaars die Art Rotterdam aandeden. Witte de With organiseerde begin februari, samenvallend met de kunstbeurs, het driedaagse symposium *Rotterdamse Dialogen: Het Periferie Complex*. Sleutelfiguren uit de lokale, nationale en internationale kunstwereld wisselden ervaringen uit in dialoog met elkaar en met het publiek rond de thema's nieuw geld, nieuw publiek en nieuwe locaties.

Parallel aan deze activiteiten presenteerde Witte de With aan het begin van het jaar de in december 2006 gestarte, zeer succesvolle tentoonstelling *Brian Jungen*, waarmee onder andere de aandacht werd getrokken van het ontbijtprogramma *Goedemorgen Nederland*. *Brian Jungen* werd opgevolgd door solotentoonstellingen van de Deense kunstenaar Jesper Just en de Noord-Amerikaanse kunstenaar Chloë Piene die gemeen hadden dat zij de beschouwer achterlieten met een verontrust gevoel. Witte de With was tevens coproducent van Just's nieuwe film *A Vicious Undertow*, die tijdens de opening van de tentoonstelling in première ging.

In mei presenteerde Witte de With in samenwerking met de Appel en de Rijksakademie (Amsterdam) een tentoonstelling met de finalisten van de prestigieuze kunstprijs *Prix de Rome*. In Witte de With was werk te zien van de uiteindelijke winnaar Viviane Sassen. Tegelijkertijd richtte Witte de With met twee solopresentaties de aandacht op de veelbelovende talenten filmmaker Margaret Salmon en performancekunstenaar Tris Vonna-Michell. Beiden maken werk dat zich kenmerkt door een fijnzinnige poëtische benadering. Voor al deze kunstenaars geldt dat de presentaties in Witte de With een golf van wereldwijde aandacht genereerde waardoor hun carrières in een stroomversnelling terechtkwamen.

Slechts eens in de tien jaar komt het voor dat de vier grootste internationale kunstevenementen van Europa samenvallen: de Biënnale van Venetië, Documenta (Kassel), Art Basel en Skulpturprojekte Münster. Ik had de eer, juist in dit spectaculaire jaar van de Grand Tour, de tentoonstelling van het Duitse Paviljoen op de Biënnale van Venetië te mogen samenstellen. De productie werd – niet voor het eerst – verzorgd door Witte de With die inmiddels een expert op dit gebied te noemen is, en dan ook een prachtige presentatie heeft gerealiseerd. Mijn positie als curator van het paviljoen riep uiteraard bepaalde vragen op omtrent nationale representatie en identiteit; vragen die een politieke en maatschappelijke urgentie kennen. Samen met BAK, basis voor actuele kunst (Utrecht) en het Van Abbemuseum (Eindhoven) heeft Witte de With deze en soortgelijke vragen centraal gesteld in een reeks discussies en debatten onder de noemer *National (Re)presentation*, daarmee deze kwesties in een bredere context plaatsend.

Na de zomer presenteerde Witte de With de controversiële groepstentoonstelling *BODYPOLITICX*, een analytische verkenning van belangrijke sociale kwesties met betrekking tot de seksualisering van het dagelijks leven. De tentoonstelling werd in veel opiniestukken en columns als voorbeeld aangehaald en – hoewel de tentoonstelling ook weerstand opriep – vormde daarmee de aanleiding voor actuele beschouwingen over het thema. Dit bevestigt mijn geloof in de kracht van kunst als katalysator voor hoognodige, zij het niet altijd even prettige of gemakkelijke, maatschappelijke discussies.

Het innovatieve educatiebeleid van Witte de With kwam onder andere tot uiting in de bijzondere projecten *ArtVIPs* en *Speak Out*. In deze *peer led* programma's worden jongeren en jongvolwassenen gestimuleerd om zelf hun interesses in kunst richting te geven en een actieve rol in de totstandkoming van het programma te spelen. Daarnaast blijft Witte de With uiteraard diverse en uitdagende programma's aanbieden voor het voortgezet en hoger onderwijs.

P.07

Witte de With ziet talentontwikkeling en expertisebevordering als een belangrijke publieke taak. Dit komt tot uitdrukking in het educatieprogramma, de symposia, maar ook in de ontwikkeling van de *Prijs voor de Jonge Kunstkritiek* waartoe Witte de With, samen met de Appel en het Fonds voor de Beeldende Kunst Vormgeving en Bouwkunst, in 2007 het initiatief heeft genomen. Deze stimuleringsprijs zal in 2008 voor het eerst worden uitgereikt aan jonge schrijvers in de categorieën Essay en Recensie. De initiatiefnemers willen hiermee investeren in de toekomst van een kwalitatief hoogwaardig kunstdiscours.

De start van het culturele seizoen 2007 - 2008 ging gepaard met de lancering van een vriendenprogramma. Het programma stelt het publiek in de gelegenheid de instelling en haar medewerkers op een persoonlijke manier te leren kennen en te participeren in bijzondere activiteiten. Wij verheugen ons erop de vriendengroep verder te zien groeien en kijken uit naar inspirerende ontmoetingen.

In haar streven naar een meer open en gastvrije uitstraling heeft Witte de With - vooralsnog achter de schermen - het afgelopen jaar de behuizing van haar instelling onder de loep genomen. Samen met medebewoner TENT, is aan twee architectenbureaus de opdracht gegeven de potentie van het gebouw te onderzoeken. Onder de werktitel 'Het Huis voor Visuele Cultuur' zijn inmiddels de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd aan de Gemeente Rotterdam en het Ministerie van OCW. 2008 belooft duidelijkheid te brengen in de haalbaarheid van deze plannen en de mogelijkheden voor verdere ontwikkeling van Witte de With.

Een aanvullende subsidiebeschikking van de Gemeente Rotterdam voor 2007 heeft ervoor gezorgd dat Witte de With, in tegenstelling tot de afgelopen drie jaren, het jaar zonder financieel tekort kon afsluiten. Ik wil graag mijn dank hiervoor aan de Gemeente uitspreken. Naast de financiële steun hecht ik veel waarde aan het in ons gestelde vertrouwen.

Tot slot wil ik aandacht schenken aan een aantal recente organisatorische veranderingen. Wij heten Claire Beke, directeur Communicatie in Cultuur, van harte welkom in ons bestuur, en nemen afscheid van de kunstenaars Willem Oorebeek en Willem de Rooij, die wij bedanken voor hun jarenlange inzet voor Witte de With.

Ik verwelkom tot slot Monika Szewczyk die vanaf november 2007 Solange de Boer is opgevolgd, en zal meewerken aan de groei van WdW Uitgevers.

In dit jaarverslag vindt u een uitgebreid inhoudelijk en financieel overzicht van het programma van Witte de With in 2007. Ik hoop dat u onze activiteiten ook in de komende jaren zult blijven volgen.

**'NA EEN LANGE WINTER-
SLAAP IS ER WEER VOLOP
LEVEN IN DE BROUWERIJ
IN WITTE DE WITH. EN DAT
IS PRECIJS DE BEDOELING
VAN DE NIEUWE DIRECTEUR
NICOLAUS SCHAFHAUSEN.
HIJ EN EEN KLEIN TEAM
VAN JONGE CURATOREN
SCHOTELTEN ONS EEN IN-
TERNATIONAAL PROGRAM-
MA VOOR VOL PRIKKELENDE
BEELDENDE KUNST.'**

P.09

JAARAGENDA 2007

02 dec – 11 feb,
Brian Jungen
Tentoonstelling

11 jan, Is Canadian Art
Intellectual?
Lezing

11 dec – 25 jan, Kunst
van Nu: Brian Jungen
Cultuurtraject

29 jan – 02 feb, Depiction,
perversion, repulsion,
obsession, subversion
filmprogramma

08 – 10 feb, Rotterdamse
Dialogen: Het Periferie
Complex
Symposium

03 mrt, Museumnacht

03 mrt – 12 mei, ArtVIPs
Masterclasses for Young
People

03 mrt – 06 mei, Jesper Just
Tentoonstelling

02 mrt, Jesper Just in ge-
sprek met Chris Keulemans
Artist's talk

03 mrt – 06 mei, Chloe Piene
Tentoonstelling

24 mrt, Isa Genzken Special
Lezingprogramma

05 apr, Fear and
Fearlessness
Filmprogramma

20 mei – 01 jul, Prix de Rome
Tentoonstelling

20 mei – 19 aug,
Tris Vonna-Michell
Tentoonstelling

20 mei – 19 aug,
Margaret Salmon
Tentoonstelling

19 mei, Margaret Salmon
in gesprek met Polly Staple
Artist's talk

26 mei – 03 jun, ArtVIPs
Tentoonstelling

04 jul, American Realist
fiction
Voordrachten

25 jul, Italiaans neorealisme
Filmprogramma

19 aug, Soy Cuba
Filmavond

10 jun – 21 nov, Isa Genzken
– Oil
Tentoonstelling Duitse
Paviljoen, Biënnale van
Venetië

sept – dec, It's all about
music
Filmprogramma voortgezet
onderwijs

08 sept – 16 dec,
BODYPOLITICX
Tentoonstelling

07 sept, Openingsweekend
BODYPOLITICX
Rondetafelgesprek /
Performance / DJ set

08 sept, Openingsweekend
BODYPOLITICX
Lezing / Performance

08 sept – 24 aug,
Shared Space
Designpresentatie

13 sept, Michael Turner
in gesprek met Xaviera
Hollander

19 sept, One night stand
at Off_Corso
Lezing / Filmprogramma /
DJ set

27 sept, Post Porn Power
Lezing

02 okt, The Pornographic
Universe: Celebration
or extinction of desire?
Lezingenprogramma
Studium Generale,
Rotterdam

04 – 25 okt, National
(Re)presentation
Lezingenprogramma

nov – dec, Speak Out
Experience & exchange big
ideas on art
Workshops

15 nov, Arse Elektronika
Or: What's pr0nnovation?
Lezing
Code #5
Magazine presentatie

22 nov, Enjoy Yourself! Me,
my body, and pornography
Lezing

P.11

PROJECTEN

P.12

BRIAN JUNGEN

Tentoonstelling, 02 dec – 11 feb

In december 2006 opende in Witte de With de eerste grote solotentoonstelling van Brian Jungen in Europa, doorlopend tot 11 februari 2007. Voortbouwend op zijn overzichtstentoonstelling georganiseerd door de Vancouver Art Gallery, werd Jungens werk in Witte de With getoond in een herziene samenstelling en aangevuld met nieuw werk. Brian Jungen is de zoon van een Zwitsers-Canadese vader en een 'First Nations'-moeder. Hij werd grootgebracht bij het Dane-zaa volk aan de westkust van Canada. Met zijn tekeningen, sculpturen en installaties verkent hij zijn hybride culturele identiteit en onderzoekt hij de complexe uitwisseling van goederen en ideeën in de postkoloniale wereld. Daarbij vertoont hij gevoel voor humor, doorbreekt hij stereotypen en verwelkomt hij instabiliteit.

Samengesteld door Daina Augaitis, Zoë Gray en Nicolaus Schafhausen
Kunstenaar Brian Jungen (CA)

Ondersteund door departement of Foreign Affairs and International Trade Canada (DFAIT), Ottawa, Andy Warhol Foundation, New York

Kunst van Nu: Brian Jungen

Cultuurtraject in samenwerking met de SKVR
Rotterdam, 11 dec – 25 jan

Tijdens de tentoonstelling van Brian Jungen vond het Cultuurtraject-project Art Now (*Kunst van Nu*) plaats, in samenwerking met de SKVR. Bijna 500 jongeren uit het tweede leerjaar van het voortgezet onderwijs brachten een dagdeel actief door bij Witte de With (waarvan ongeveer 200 in 2006 en 300 in 2007). Na de interactieve kunstconfrontatie door de tentoonstelling namen de jongeren deel aan een workshop. Daar werkten zij aan een praktische en artistieke opdracht, waarbij zij zich lieten inspireren door Jungens werk *Cetology*. Iedere klas maakte één heel groot object. Het achterliggende idee was dat de jongeren zich bewust werden van de intenties van Brian Jungen en de totstandkoming van een kunstwerk in het algemeen. De foto's van het werkproces en eindresultaat zijn te zien op educatie.wdw.nl. Tijdens het traject liepen jongeren van de SKVR Kweekvijver mee om ervaring op te doen met cultuureducatie.

Samenstelling en begeleiding door Belinda Hak, SKVR
Meer informatie www.cultuurtraject.nl

DEPICTION, PERVERSION, REPULSION, OBSESSION, SUBVERSION

Filmprogramma voor het International Film Festival
Rotterdam, 29 jan – 02 feb

Witte de Withs bijdrage aan de randprogrammering van het IFFR 2007 bestond – anders dan voorgaande jaren – uit een filmprogramma op locatie in de Pathé bioscoop van Rotterdam, gelegen in het hart van het filmfestivalgebied.

Een selectie van meer dan dertig titels – voornamelijk korte films – werd in een compilatieprogramma van vijf delen gepresenteerd. Dertien kunstenaars waren gedurende het festival tevens aanwezig om hun werk live in een 'vraag en antwoord' formule toe te lichten, met op 29 januari Marcel Odenbach; 30 januari Iain Forsyth & Jane Pollard, Kai Kaljo, Ursula Mayer, Margaret Salmon; 31 januari Kai Kaljo en Mark Raidpere; en op 1 februari Kevin Schmidt en Gerard Byrne. De reeks live gesprekken werd afgesloten met een panel-discussie op vrijdag 2 februari met gastsprekers Emily Wardill, Clemens von Wedemeyer, Jordan Wolfson, gemoedereerd door Renske Janssen. Het filmprogramma werd bezocht door ruim 300 mensen.

Met de selectie films werd onderzocht hoe hedendaagse beeldende kunstenaars omgaan met het cinematografisch medium en zijn context. Wat zijn de kritische aspecten in hun benadering? Proberen zij gevestigde classificaties omver te werpen? En wat ligt er tussen die twee uitersten? De filmreeks lichtte de thematiek uit Witte de Withs programma van 2007 nader toe: de zoektocht naar identiteit, de exploratie van lichaamspolitiek en de werking van manipulatie in de kunstwereld en daarbuiten. Op deze wijze kon men het filmprogramma *Depiction, perversion, repulsion, obsession, subversion* opvatten als een verlengstuk van het tentoonstellingsprogramma.

Samengesteld door Renske Janssen en Nicolaus Schafhausen
Kunstenaars Marc Bauer (CH), Johanna Billing (SE), Lonnie van Brummelen (NL) en Willem de Rooij (NL), Gerard Byrne (IRE), Keren Cytter (IL), Jennifer Allora en Guillermo Calzadilla (US), Runa Islam (UK), Iain Forsyth & Jane Pollard (UK), Jesper Just (DK), Kai Kaljo (EST), Klara Liden (SE), Erik van Lieshout (NL), Ursula Mayer (AT), Sarah Morris (US), Melvin Moti (NL), Marcel Odenbach (DE), Chloe Piene (US), Mark Raidpere (EST), Aida Rutilova (US), Margaret Salmon (UK/US), Kevin Schmidt (CA), Jeremy Shaw (CA), Markus Schinwald (AT), Matt Stokes (UK), Richard T. Walker (UK), Emily Wardill (UK), Clemens von Wedemeyer (DE) en Jordan Wolfson (US/DE).

P.13

ROTTERDAMSE DIALOGEN: HET PERIFERIE COMPLEX

Symposium, 08 – 10 feb

Rotterdamse Dialogen: Het Periferie Complex was een driedaags symposium dat plaats vond op 8, 9 en 10 februari 2007, samenvallend met de kunstbeurs Art Rotterdam. Sleutelfiguren uit de lokale, nationale en internationale kunstwereld deelden ervaringen in dialoog met elkaar en met het publiek. Centraal stond de internationale hedendaagse beeldende kunstwereld, maar ook werd uitdrukkelijk gerefereerd aan de Nederlandse en waar mogelijk de Rotterdamse culturele infrastructuur. Welke ontwikkelingen vinden er plaats in de internationale kunstwereld en hoe verhoudt de Nederlandse en/of Rotterdamse situatie zich daartoe? Naast de positionering van Witte de With binnen deze drie geografische netwerken, stonden drie actuele thema's uit de praktijk van hedendaagse kunstinstellingen centraal: het nieuwe geld, het nieuwe publiek, en de nieuwe locatie. 250 mensen bezochten het symposium.

Do 08 feb, Het nieuwe geld

Met een casestudy door Isabel Carlos (curator, Lissabon), een dialoog tussen Brian Butler (directeur Artspace, Auckland) en Charles Esche (directeur Van Abbemuseum, Eindhoven) en een paneldiscussie gemodereerd door Olav Velthuis (econoom/kunsthistoricus, journalist Volkskrant) met Maria Lind (directeur Iaspis, Stockholm), Suhail Malik (Senior Lecturer Goldsmiths College, Londen), Jamie Stapleton (Associate Research Fellow Birkbeck College, Londen) en Hans Abbing (Professor Kunstsociologie Universiteit van Amsterdam).

Vrij 09 feb, Het nieuwe publiek

Met een casestudy door Tobias Berger (directeur Para/Site Art Space, Hong Kong), een dialoog tussen Tirdad Zolghadr (curator, Berlijn) en Rachida Azough (artistiek directeur Kosmopolis, Rotterdam) en een paneldiscussie, gemodereerd door Tirdad Zolghadr, met Gitta Luiten (directeur Mondriaan Stichting), Niru Ratnam (co-directeur STORE gallery, Londen), Nina Möntmann (curator, Hamburg) en Simon Rees (curator CAC Vilnius).

Za 10 feb, De nieuwe locatie

Met een casestudy door Dirk Snauwaert (directeur Wiels centrum voor hedendaagse kunst, Brussel), een dialoog tussen Laurent Le Bon (directeur Centre Pompidou-Metz) en Ruud Visschedijk (directeur Nederlands Fotomuseum, Rotterdam) en een paneldiscussie gemodereerd door Marc Spiegler (kunstcriticus, Zürich) met Nikolaus Hirsch (architect, Frankfurt), Adrienne Goehler (publicist en

onafhankelijk curator, Berlijn), Dirk Snauwaert en Wouter Vanstiphout (architectuurhistoricus en lid van het Crimson collectief, Rotterdam).

Fairplay surprise p(ART)y

Als afsluiting van het symposium presenteerden Witte de With en WORM een underground party met films en muziek op locatie WORM, Rotterdam.

Samengesteld door Zoë Gray, Nicolaus Schafhausen en Ariadne Urlus
Deelnemers Hans Abbing (NL); Rachida Azough (NL); Tobias Berger (DE); Brian Butler (US); Isabel Carlos (PT); Claire Doherty (UK); Charles Esche (UK); Adrienne Goehler (DE); Nikolaus Hirsch (DE); Laurent Le Bon (FR); Maria Lind (SE); Gitta Luiten (NL); Suhail Malik (UK); Nina Möntmann (DE); Niru Ratnam (UK); Simon Rees (UK); Dirk Snauwaert (BE); Marc Spiegler (VS); Jaime Stapleton (UK); Wouter van Stiphout (NL); Olav Velthuis (NL); Ruud Visschedijk (NL); Tirdad Zolghadr (UK).
Ondersteund door Art Rotterdam, Stichting Bevordering van Volkskracht, Rotterdam.

'HET WAS INTERESSANT,
VERMOEIEND EN OOK
HEEL LEUK. JE BEGINT
MET IETS KLEINS EN
DAARNA PROBEER JE
DAAR IETS GROOTS, IETS
BIJZONDERS, IETS MOOIS
VAN TE MAKEN.'

P.15

ARTVIPS

Masterclasses for Young People, 03 mrt – 12 mei
Tentoonstelling, 26 mei – 03 jun

ArtVIPs was een kleinschalig en gevarieerd vrijetijdsprogramma voor jongeren van 15 t/m 18 jaar waarin actief de praktijk van de hedendaagse beeldende kunst werd verkend. In verscheidene werkvormen, perspectieven en expedities werden de deelnemers uitgedaagd om op een bijzondere manier kunst en de kunstwereld te beleven. Gedurende *ArtVIPs* werden er als vanzelf vragen gesteld en onderzocht: waarom en hoe ontstaat kunst; wie zijn er bij betrokken; wat doet een kunstinstelling; hoe maak je een tentoonstelling; wie bepaalt wat kunst is; hoe werkt een kunstenaar? Het doel was om gezamenlijk antwoorden op deze vragen te vinden (of op nog meer vragen te komen) en een eigen visie te vormen.

ArtVIPs startte 3 maart 2007 met het bezichtigen van de lopende tentoonstellingen en met ontmoetingen achter de schermen in Witte de With. Vervolgens gingen de deelnemers wekelijks naar kunstinstellingen, studio's of werkplaatsen – samen met twee begeleiders en een steeds wisselende gast zoals een kunstenaar, curator of andere kunstproducent. Tijdens deze expedities bekeken de *ArtVIPs* kunst, namen zij deel aan workshops en werkten zij samen met betrokkenen uit het kunstenveld.

De masterclasses werden door de deelnemers zelf vastgelegd in tekst en beeld. Deze bijdragen werden getoond op een weblog <http://artvips.hyves.nl/>, gekoppeld aan de website van Witte de With. De deelnemers kregen zo de mogelijkheid om hun visie vorm te geven, over te brengen en te delen met anderen. Resultaten en werkprocessen werden aan het eind van het traject gepresenteerd in een drukbezochte tentoonstelling.

ArtVIPs wordt in 2008 vervolgd. De input van de deelnemers wordt gebruikt bij de ontwikkeling van een (serie) publicatie(s) over hedendaagse kunst voor jongeren.

ArtVIPs Masterclasses

03 mrt masterclass digitale fotografie van fotograaf Pieter Kers;
10 mrt masterclass creatief schrijven van schrijfster Bianca Boer;
17 mrt atelierbezoeken bij het Piet Zwart Instituut en Duende Studio's in Rotterdam;
24 mrt ontvangst in de Wonderkamers in het Gemeentemuseum Den Haag;
31 mrt rondleiding 'art = life (kunst en maatschappij)' in het Muhka, Antwerpen;
07 apr masterclass street-art van Urban Arts, Rotterdam;
14 apr masterclass videokunst bij Montevideo/Time Based Arts, Amsterdam;
21 apr masterclass van kunstenaar Jesper Just en assistent-curatoren Zoë Gray en Sophie von Olfers in het S.M.A.K, Gent;
28 apr masterclass performancekunst van kunstenaar William Hunt;
12 mei ontmoeting met kunstenaar Tris Vonna-Michell en curator Renske Janssen;
26 mei – jun tentoonstelling *ArtVIPs*.

Samenstelling en begeleiding door Belinda Hak

ArtVIPs Lotte van Breugel, Andrea Fitskie, Katinka van Gorkum, Winny de Jong, Mik Jung, Louise Kleijweg, Judith Leijdekkers, Ottilie Meijer, Sammie Oostrum, Vincent Peters, Evert Ruiten, Esra Yalciner

Ondersteund door Dienst Kunst en Cultuur, Rotterdam, VSBfonds, Utrecht

Meer informatie <http://picasaweb.google.com/artvips> en <http://artvips.hyves.nl>

P.16

JESPER JUST

Tentoonstelling, 03 mrt – 06 mei

Witte de With presenteerde de eerste grote solotentoonstelling van Jesper Just (1974, DK) in Nederland, met twee nieuwe films en een selectie van eerder werk.

Justs films zijn vaak betiteld als homo-erotisch of worden gezien als werken die een erotische vader-zoon verhouding aankaarten. Met een merendeels mannelijke cast, die emotioneel beladen met elkaar omgaat, lijkt dit voor de hand liggend, maar Justs werk is dermate gelaagd, dat eenduidige interpretaties onmogelijk zijn. De personages en hun onderlinge verhoudingen komen voort uit onderzoek naar menselijke relaties, waarin tekortkomingen en perversiteiten worden afgewisseld met waardigheid en schoonheid. Just overvalt de toeschouwer met indringende beelden over liefde, verlangen, pijn en verregerende existentialistische angsten.

De tentoonstelling van Jesper Just vond gelijktijdig plaats in Witte de With en de Ursula Blickle Foundation in Kraichtal, Duitsland. Van 21 april - 24 juni 2007 was de tentoonstelling te zien zijn in het S.M.A.K. in Gent.

De film *A Vicious Undertow* (2007) werd geproduceerd door Witte de With, de Ursula Blickle Foundation en het S.M.A.K., met steun van de Danish Arts Council. Tussen 1 en 29 april werd een keuze uit Justs films getoond in de ursula blickle videolounge in de Kunsthalle Wien (Wenen).

Jesper Just. Filmwerken 2001 – 2007

Publicatie

Naar aanleiding van de tentoonstelling verscheen een publicatie in drie talen (Engels, Duits, Nederlands), een coproductie van WdW Uitgevers, Ursula Blickle Foundation (Kraichtal) en S.M.A.K. (Gent). De publicatie analyseert het oeuvre van Just en bevat uitgebreide fotodocumentatie van alle filmwerken tussen 2001 en 2007. Met bijdragen van Ilsa Colsell (UK), Nina Folkersma (NL), Jacob Lillemose (DK) en Andrew Renton (UK).

2 mrt, Jesper Just in gesprek met Chris Keulemans (NL)

Artist's talk

Samengesteld door Sophie von Olfers en Nicolaus Schafhausen

De tentoonstelling in S.M.A.K. is samengesteld door Nina Folkersma

Kunstenaar Jesper Just (DK)

CHLOE PIENE

Tentoonstelling, 03 mrt – 06 mei

Witte de With presenteerde de eerste solotentoonstelling in Nederland van Chloe Piene (1972, US).

In de tentoonstelling werd een selectie van recente tekeningen en video's getoond, waarin de rol van geluid, het performatieve karakter van de handeling van het tekenen en de samenhang tussen angst en fantasie belangrijke elementen vormden.

Pienes werken zijn krachtig en intens. Sinds de late jaren '90 maakt zij houtskooltekeningen van naakte figuren op papier en vellum, gebaseerd op afbeeldingen van haarzelf, anderen en, incidenteel, dieren.

In haar video's rekt zij de grenzen van filmische elementen (zoals geluid, voice-over en vertelling) op. Met eenvoudige technieken als vertraging van beeld en geluid dwingt zij de beschouwer zich te verhouden tot een meer subversief en duister niveau. In haar video-installaties herdefinieert Piene extreme emoties zoals isolement en angst met sterke licht-donker contrasten, intense soundtracks en eenzame optredens.

De installatie van één van de werken, *Who Slept with Who* (2005), in de kelder van het gebouw deed op een onheilspellende manier de grenzen tussen fictie en werkelijkheid vervagen.

5 apr, Fear and Fearlessness

Filmprogramma

Renske Janssen presenteerde een avond met fragmenten uit horrorfilms die van invloed zijn geweest op het werk van Piene, zoals *Evil Dead*, *Jeepers Creepers* en *Friday the 13th*.

Samengesteld door Renske Janssen en Nicolaus Schafhausen

Kunstenaar Chloe Piene (US)

**'BIJ GONZO ZIJN WE
TROUWENS AL EEN TIJD
OVERWELDIGD EN MATE-
LOOS GEËNTHOUSIAS-
MEERD DOOR HET FILM-
WERK VAN DE DEENSE
KUNSTENAAR JESPER
JUST. WIJ WENSEN DE
LEZER HETZELFDE TOE EN
DAAROM VERMELDEN WE
DIENS PRACHTIG GEÏN-
STALLEERDE EXPOSITIE
IN WITTE DE WITH.'**

P.18

PRIX DE ROME

Tentoonstelling, 20 mei – 01 jul

De *Prix de Rome* is Nederlands oudste en grootste staatsprijs ter stimulering van getalenteerde jonge kunstenaars. De prijs is uniek vanwege de lange traditie, de anonieme aanmeldingsprocedure en de voornamelijk uit kunstenaars bestaande jury. Dit jaar was voor het eerst werk van de longlist kandidaten beeldende kunst op twee locaties tegelijkertijd te zien. Witte de With en de Appel (Amsterdam) presenteerden ieder vijf van de tien longlist kandidaten, waaronder twee van de vier shortlist kandidaten. In Witte de With werd werk tentoongesteld van Sema Bekirovic (1977, NL), Sagi Groner (1971, IL), Claire Harvey (1976, GB), Viviane Sassen (1972, NL) en Anne Wenzel (1972, DE). In de Appel werd werk tentoongesteld van Sung Hwan Kim (1975, KO), Maartje Korstanje (1982, NL), Alon Levin (1975, IL), Pablo Pijnappel (1979, BR/NL) en Maaïke Schoorel (1973, NL).

De jury, bestaande uit kunstenaars David Bade, Angela Bulloch, Jean-Marc Bustamante en Germaine Kruij en juryvoorzitter Chris Dercon (directeur Haus der Kunst, München) selecteerden uit de longlist vier eindkandidaten: Claire Harvey, Sung Hwan Kim, Maartje Korstanje en de uiteindelijk winnaar, Viviane Sassen. Met een beurs van de Rijksakademie maakten deze kunstenaars gedurende drie maanden nieuw werk voor de tentoonstellingen, aan de hand waarvan de eindjurering plaatsvond.

Curator Witte de With Florian Waldvogel

Curator de Appel Ann Demeester

Kunstenaars Sema Bekirovic (1977, NL), Sagi Groner (1971, IL), Claire Harvey (1976, GB), Sung Hwan Kim (1975, KO), Maartje Korstanje (1982, NL), Alon Levin (1975, IL), Pablo Pijnappel (1979, BR/NL), Viviane Sassen (1972, NL), Maaïke Schoorel (1973, NL) en Anne Wenzel (1972, DE)

Jury David Bade (NL), Angela Bulloch (CA), Jean-Marc Bustamante (FR), Germaine Kruij (NL) en juryvoorzitter Chris Dercon (BE)

Ondersteund door SNS Reaal Fonds, Utrecht, Ministerie van OCW, Den Haag

TRIS VONNA-MICHELL

Tentoonstelling, 20 mei – 19 aug

Tris Vonna-Michell (1982, UK) voegt met zijn energieke performances een gloednieuw hoofdstuk toe aan de lange traditie van de vertelkunst. Vonna-Michell creëert performances die, als hoofdstukken binnen een overkoepelend maar non-lineair verhaal, zich parallel aan elkaar ontwikkelen en nu en dan in elkaar grijpen. In zijn installaties, waarin Vonna-Michell zijn performances nauwgezet uitvoert, raken projecties, teksten en voorwerpen als theatrale rekwisieten verweven met de verhalen. Tijdens de optredens neemt hij de bezoeker mee langs een mentale en fysieke route, waarbij de objecten in de ruimte een diepere betekenis krijgen of vluchtig naar elkaar verwijzen. Door middel van zijn vertellingen probeert Vonna-Michell fictieve en non-fictieve geschiedenissen te achterhalen. Aan de hand van een vooraf geschreven scenario gaat Vonna-Michell de directe confrontatie aan met zijn publiek. Afhankelijk van het moment en de situatie waarin hij zich begeeft ontstaan nieuwe verhalen, beelden en associaties.

In Witte de With presenteerde Vonna-Michell een aantal remakes van eerdere performancereeksen zoals *hahn/huhn* en *Finding Chopin: In Search of Holy Quail*.

Tris Vonna-Michell was in Witte de With om zijn werk uit te voeren op: 19, 20 en 22 mei; 1, 2 en 3 juni; 16, 17 en 19 juni (gedurende Poetry International); 7 en 8 juli; 4 en 5 augustus.

Tall Tales and Short Stories

Editie

Bij de tentoonstelling verscheen een 7 inch limited edition vinyl single, met op de A-kant fragmenten van de performance *Finding Chopin* en op de B-zijde originele geluidsopnames van Henri Chopin.

Grafisch concept: Tine Melzer

Samengesteld door Renske Janssen, Nicolaus Schafhausen

Kunstenaar Tris Vonna-Michell (UK)

Ondersteund door ifa, Institut für Auslandsbeziehungen e. V. Stuttgart, British Council, Londen

**'OVER THE PAST YEAR
HIS PERFORMANCES AND
INSTALLATIONS HAVE
INCREASINGLY ATTRACTED
ATTENTION [...] THE MOST
NOTABLE HAVE TAKEN
PLACE AT HIGH-PROFILE
INSTITUTIONS SUCH AS
KUNSTVEREIN BRAUN-
SCHWEIG AND WITTE DE
WITH, ROTTERDAM.'**

**'PIENE DEED AL MEE AAN
DE WHITNEY BIËNNALE EN
IS GESELECTEERD VOOR
DE 2007-EDITIE VAN DE
INVLOEDRIJKE ICE-
CREAM-BOEKENSERIE.
HAAR NEDERLANDSE
SOLODEBUUT KOMT DUS
GEEN MOMENT TE VROEG.'**

P.21

MARGARET SALMON

Tentoonstelling, 20 mei – 19 aug

Margaret Salmon (1975, US) maakt filmische portretten waarin poëtische en documentaire elementen met elkaar zijn verweven. Inzoomend op een aantal individuen in hun eigen omgeving, geven de films in een rustig tempo een minutieus beeld van het dagelijks leven, waarbij met subtiele grandeur universele thema's worden aangestipt. Geïnspireerd door Russische en Amerikaanse propagandafilms uit de jaren veertig, portretteert Salmon de alledaagse strijd van gewone mensen. Ze construeert documenten die staan voor bepaalde karaktertypen en sociale klassen. Technisch grijpt ze terug op experimentele stromingen uit de filmgeschiedenis zoals de Nouvelle Vague, het neorealisme en de Cinema Vérité.

Salmon presenteerde drie films in Witte de With. *Ninna Nanna* (2006) is een studie van het moederschap, waarin drie jonge Italiaanse moeders centraal staan. Het werk legt de discrepanties bloot tussen hun werkelijke rol en de wijze waarop die altijd is geïdealiseerd in de kunst en de politiek, van de klassieke madonna tot de films van Italiaanse regisseurs als Rossellini. *Peggy* (2003) is een subtiel portret van een oudere dame die door haar huis en tuin loopt en ondertussen het refrein van de gospel *Amazing Grace* zingt. *Ramapo Central* (2003) volgt de dagelijkse routine van een 'doorsnee' Amerikaanse vrouw. Zo nu en dan neigt de film naar het tragikomische, maar Salmon wordt nergens agressief of opdringerig.

Margaret Salmon

Publicatie

Bij de tentoonstelling van Margaret Salmon werd een Source Book uitgebracht, met teksten van André Bazin (FR), Raymond Carver (US), Nicolaus Schafhausen (DE) en Bina von Stauffenberg (DE) en een interview van Zoë Gray (UK) met de kunstenaar. De publicatie werd vormgegeven door Kummer & Herrman (Utrecht).

4 jul, American Realist fiction

Voordrachten

In het kader van Margaret Salmons tentoonstelling presenteerde Witte de With een avond rond Amerikaans realistische fictie, met voordachten van teksten van Raymond Carver, John Steinbeck en Arthur Miller door respectievelijk Alexis Blake (US), Roberta Enschede (US) en Esther Kurtz (US).

25 jul, Italiaans neorealisme

Filmprogramma

Voortbordurend op de thematiek van het werk van Margaret Salmon, organiseerde Witte de With een filmavond met twee Italiaanse meesterwerken: *Rome Open City* (1946) van Roberto Rossellini, gevolgd door *Una giornata particolare* (1977) van Ettore Scola.

19 aug, Soy Cuba

Filmavond

Ter afsluiting van de tentoonstelling van Margaret Salmon presenteerde Witte de With *Soy Cuba* (1964) van Mikhail Kalatozov, een klassieker uit de Sovjet Cinema en een inspiratiebron van Salmon.

Samengesteld door Zoë Gray, Nicolaus Schafhausen

Kunstenaar Margaret Salmon (US)

Ondersteund door British Council, Londen

P.22

ISA GENZKEN – OIL

Tentoonstelling, Duitse Paviljoen, Biënnale van Venetië,
10 jun - 21 nov

Witte de Withs directeur Nicolaus Schafhausen werd aangesteld als curator van de Duitse bijdrage aan de 52ste Biënnale van Venetië in 2007. Hij vroeg Isa Genzken (1948, DE) om Duitsland op de Biënnale te vertegenwoordigen en motiveerde zijn keuze met de verklaring dat hij Genzken als een van de meest compromisloze hedendaagse kunstenaars beschouwt: "Als geen andere kunstenaar weet ze de tijdgeest in haar werk te vatten. Haar werk staat in schril contrast met de One-Trick Pony maatschappij en cultuur, die de belofte van geluk in eenvoudige antwoorden zoekt. In ruim dertig jaar heeft Genzken een oeuvre opgebouwd dat zowel beelden, installaties, fotografie, collages als films omvat. Haar werk blijft zich ontwikkelen waardoor zij ook nu nog door zo veel internationale kunstenaars van de generaties na haar als belangrijk en invloedrijk wordt beschouwd". Nicolaus Schafhausen koos ervoor de productie van het paviljoen door een internationaal team onder leiding van Witte de Withs adjunct directeur Paul van Gennip te laten uitvoeren.

Isa Genzken at the German Pavilion, Venice 2007

Publicatie

De publicatie werd uitgegeven door DuMont Literatur und Kunst Verlag (Keulen) in het Duits, Engels, Nederlands, Italiaans, Spaans, Arabisch en Chinees.

Met bijdragen van Liam Gillick (UK), Vanessa Joan Müller (DE), Juliane Rebentisch (DE) en Willem de Rooij (NL) en een gesprek tussen Isa Genzken en Nicolaus Schafhausen.

Curator Nicolaus Schafhausen

Team Sophie von Olfers (DE), Roger Bundschuh (DE), Sven Bergmann (DE), Markus Weisbeck (DE), Paul van Gennip (NL), Natasa Radovic (HR/IT), Julia Moritz (DE), Laura Preston (NZ)

Kunstenaar Isa Genzken (DE)

Ondersteund door Duitse Ministerie van Buitenlandse Zaken, ifa, Institut für Auslandsbeziehungen e. V. Stuttgart, Deutsche Bank, Berlijn en AXA Art Kunstversicherung, Keulen

ISA GENZKEN SPECIAL

Lezingenprogramma, 24 mrt

In relatie tot de Biënnale van Venetië organiseerde Witte de With een middag met lezingen, paneldiscussies en presentaties om het werk van kunstenaar Isa Genzken te introduceren bij het Nederlandse publiek. Samen met een aantal internationale gasten – kenners van het oeuvre van Genzken – werd het werk van Isa Genzken verkend. Met lezingen door Alex Farquharson (directeur Center for Contemporary Art, Nottingham) en Juliane Rebentisch (filosofe), gevolgd door een paneldiscussie met Kasper König (directeur Museum Ludwig, Keulen), Karel Schampers (directeur de Hallen, Haarlem) en Nicolaus Schafhausen, gemodereerd door Vanessa Joan Müller (directeur Kunstverein für die Rheinlande und Westfalen, Düsseldorf).

Samengesteld door Sophie von Olfers, Nicolaus Schafhausen

Deelnemers Alex Farquharson (UK), Kasper König (DE), Vanessa Joan Müller (DE), Juliane Rebentisch (DE) en Karel Schampers (NL)

P.23

SHARED SPACE

Designpresentatie, 08 sept - 24 aug

TENT. en Witte de With presenteren tot 24 aug 2008 *Shared Space*, een project in de gemeenschappelijke ruimte op de eerste verdieping. Aan de Rotterdamse ontwerpers Frank Bruggeman en Bertjan Pot werd gevraagd om de ruimte te transformeren van een non-plek in een plek van ontmoeting. Bertjan Pot ontwikkelde een grote hoekbank en een variant op het Perzisch tapijt als belichaming van het huiskamergevoel. Frank Bruggeman ontwierp een wandmeubel voor verschillende soorten kantoorapparatuur. Bezoekers en medewerkers worden zo uitgenodigd zich even te ontspannen of een praatje met elkaar te maken. TENT. en Witte de With wilden met dit project niet alleen reageren op, maar ook een bijdrage leveren aan het bloeiende Rotterdamse designklimaat.

Vormgevers Frank Bruggeman (NL) en Bertjan Pot (NL)
Projectcoördinatie Nathalie Hartjes en Willem Scholten (TENT. CBK)
Ondersteund door Dienst Kunst en Cultuur, Rotterdam, Stichting Bevordering van Volkskracht, Rotterdam

IT'S ALL ABOUT MUSIC

Filmprogramma voortgezet onderwijs, sept - dec

Speciaal voor het voortgezet onderwijs heeft Witte de With in 2007 een filmprogramma samengesteld, getiteld *It's all about music*. Scholen kunnen het programma, onafhankelijk van de lopende tentoonstelling en openingstijden, op afspraak boeken. Het programma bestaat uit een selectie van (korte) films of video's van verschillende kunstenaars die te zien zijn geweest in Witte de With zoals David Blandy, Iain Forsyth & Jane Pollard, Matt Stokes en Jesper Just. *It's all about music* gaat - mede aan de hand van vragen van jongeren zelf - onder andere in op de inhoud en techniek van de werken, de relatie met de samenleving en de kunstgeschiedenis. *It's all about music* is mede ontwikkeld om gedurende de 18+ tentoonstelling *BODYPOLITICX* toch in de vraag van deze doelgroep te kunnen voorzien.

Samengesteld door Belinda Hak

P.24

BODYPOLITICX

Tentoonstelling, 08 sept - 16 dec

Waarom heeft pornografie zo'n slechte reputatie?

BODYPOLITICX was een internationale groepstentoonstelling - met een uitgebreid randprogramma van debatten, optredens en workshops - rondom de rol van pornografie en seksualiteit in de hedendaagse maatschappij, met werken van ruim 70 kunstenaars, fotografen, muzikanten, activisten en tijdschriftredacteurs. Via visuele nevenschikkingen tastte de expositie de grenzen af van de seksindustrie, subcultuur, pop, performance en kunst.

BODYPOLITICX probeerde geen simpele antwoorden te geven en koos evenmin partij in een debat voor of tegen pornografie. In plaats daarvan werden kunstwerken en andere artefacten gepresenteerd in een speciaal ontworpen setting waarin nog meer vragen werden gesteld: symboliseert pornografie patriarchale structuren en vrouwenonderdrukking? Weerspiegelen pornofilms bestaande maatschappelijke en seksuele relaties? Wat is er nog taboe als alles om ons heen een seksuele lading krijgt en seksuele praktijken toch onbespreekbaar blijven?

BODYPOLITICX had geen didactische insteek maar stimuleerde de bezoekers hun eigen meningen ten opzichte van pornografie en seksualiteit te formuleren en, wellicht, te herzien.

BODYPOLITICX was alleen toegankelijk voor bezoekers van boven de 18 jaar.

Samengesteld door Florian Waldvogel en Thomas Edlinger (AT)
Projectassistenten Benjamin Seibel, Annette Hans (DE)
Kunstenaars 48 (NL), Louisa Achille (US), Nic Andrews (US), Joanna Angel (US), Kenneth Anger (US), Fernando Arias (BR), Martin Arnold (AT), James Avalon (US), Fiona Banner (UK), Thomas Bayrle (DE), Willem van Batenburg (NL), Belladonna (IT), Andrew Blake (US), Bruce LaBruce (CA), Angela Bulloch (CA), Tom Burr (US), Butt Magazine (NL), Marc Bijl (NL), Marilyn Chambers (US), Larry Clark (US), Gerard Damiano (US), Nathalie Djurberg (SE), Rinse Dream (US), Marcel Duchamp (FR), Elmgreen & Dragset (DK&NO), Andrea Fraser (US), General Idea (CA), Jean Genet (FR), Girls Like Us (NL), Garry Gross (US), Guerrilla Girls (div.), Sachiko Hanai (JP), Roswitha Hecke (DE), Hustler Magazine (US), Dorothy Iannone (US), Robert Indiana (US), Jenna Jameson (US), William E. Jones (US), Richard Kern (US), Edward & Nancy Kienholz (US), Terence Koh (CN), Bernd Krauß (DE), Stanley Kubrick (US), Yayoi Kusama (JP), Michael Laub & Dean Proctor (DE & US), Zoe Leonard (US), Joep van Lieshout (NL), Tracy Lords (US), Joseph Maida (US), Robert Mapplethorpe (US), Dorit Margreiter (AT), Dona Ann McAdams (US), Malcolm McLaren/Vivienne Westwood (UK), Eon McKai (US), Olaf Metz (DE), John Miller (US), Jim & Artie Mitchell (US), Robert Mueller (US), Otto Mühl (DE), Bruce Nauman (US), Henrik Olesen (DK), Fritz Ostermayer (AT), Panik Culture (FR), Haris Pellapaisiotis (CY), Richard Prince (US), Iwata Roku (JP), Martha Rosler (US), Doug Sakmann (US), Carolee Schneemann (US), Brooke Shields (US), Snoop Dogg (US), Valerie Solanas (US), Annie Sprinkle (US), SUPERM (US), Paul Thomas (US), Erik Visser (NL), Lawrence Weiner (US), Octavio Winkytiki (US), Johannes Wohnseifer (DE), Nick Zedd (US), Jack the Zipper (US)

Ondersteund door Mondriaan Stichting, Amsterdam, September in Rotterdam

BODYPOLITICX

Publicatie

Ter gelegenheid van de tentoonstelling *BODYPOLITICX* werd een tweetalig Engels/Nederlands magazine uitgegeven met tekstbijdragen van Florian Waldvogel en Thomas Edlinger en de fotoserie *Film Lexicon of Sexual Practices* van Maria Eichhorn. Het magazine werd vormgegeven door Kummer & Herrman (Utrecht).

Activiteiten

De opening en randprogrammering in het weekend 7-9 september vonden plaats tijdens het festival *De Wereld van Witte de With*.

7 sept, Openingsweekend

Rondetafelgesprek / performance / DJ set

Het publiek kon met een aantal van de deelnemende kunstenaars discussiëren. Met: Thomas Bayrle, Jürgen Brüning, Thomas Edlinger, Panik Culture en Florian Waldvogel.

Hierna volgde de performance *The Porn Dialogue* van het Porno-ensemble, bestaande uit Jürgen Anger, Tatiana Cerezita, Alexander Gonzales, Florian Manns en Kiki L'Objetive. Tot slot draaide dj Fritz Ostermayer pornodeuntjes in Zaal de Unie.

08 sept, Openingsweekend

Lezing / Performance

Onder de titel *Porno: afwijzen, omhelzen of iets anders?* droeg Willem van Batenburg (Nederlands eerste pornofilmproducent, Utrecht) fragmenten voor uit zijn boek *Het komt allemaal weer omhoog*, geïllustreerd met filmfragmenten uit eigen werk.

Het Porno-ensemble presenteerde voor de tweede keer *The Porn Dialogue* met Jürgen Anger, Tatiana Cerezita, Alexander Gonzales, Florian Manns en Kiki L'Objetive.

13 sept, Michael Turner in gesprek met Xaviera Hollander

In de informele omgeving van een lokale kroeg, Café De Schouw in Rotterdam, vond o.l.v. Nathalie Hartjes een open gesprek plaats over pornografie en literatuur. Michael Turner (schrijver, Vancouver) is bekend van zijn 1999 bestseller *The Pornographers Poem*, waarvoor hij de Ethel Wilson Fiction Prize ontving. Xaviera Hollander (schrijver, theaterproducent, Amsterdam) is de auteur van 18 boeken, waaronder de controversiële bestseller *De Happy Hooker* (1971).

'BODYPOLITICX WEET
DE VELE NUANCES BLOOT
TE LEGGEN VAN DE WIJZE
WAAROP DEZE MACHINE-
RIE MAATSCHAPPELIJK
VERANKERD IS. DOOR
HAAR DIVERSITEIT SLAAGT
DE TENTOONSTELLING
ERIN DE AMBIGUÏTEIT VAN
PORNOGRAFISCHE KUNST
TE ILLUSTREREN.'

P.26

19 sept, One Night Stand at Off_Corso

Lezing / Filmprogramma / DJ set

Een avondvullend programma in samenwerking met Off_Corso, Rotterdam. Francesco Bernardelli (curator, Turijn en Amsterdam) gaf een lezing getiteld *Screaming Bodies, Silent Witnesses* over de discrepantie tussen de snelle groei van de diverse seksindustrieën en de manier waarop deze steeds meer een algemeen geaccepteerd beeld vormen. Florian Waldvogel stelde een filmprogramma samen van fragmenten uit kunst- en pornofilms en DJ Fritz Ostermayer eindigde de avond met een eclectisch geheel van soundtracks van diverse pornofilms.

27 sept, Post Porn Power

Lezing

Homo-activiste en sociologe Marie-Hélène Bourcier (Maître des conférences aan de Universiteit van Lille III & Paris I, onderzoeker aan de École Hautes Études en Sciences Sociales) demonstreerde aan de hand van werken van Annie Sprinkle, Kara Walker, Nicole Eisenman en minder bekende panseksuele of homoseksuele pornoregisseurs (Sondra Goodwin, Edith Etith en Sir Video) hoe de macht van pornografie toegeëigend wordt door voormalige "porno slachtoffers" zoals lesbiennes, donkere vrouwen of transseksuele "freaks".

02 okt, The Pornographic Universe: Celebration or extinction of desire?

Lezingenprogramma

In aansluiting op de tentoonstelling *BODYPOLITICX* verzorgde Studium Generale van de Erasmus Universiteit Rotterdam bij en in samenwerking met Witte de With een avondvullend programma waarin de gevolgen van de huidige 'pornificatie van de cultuur' zichtbaar en bespreekbaar werden gemaakt. Met: Prof. dr. Jos de Mul (Erasmus Universiteit Rotterdam), Judith Visser (schrijfster van *Tegengif*, 2006 en *Tinseltown*, 2007), dr. Rob van Gerwen (Universiteit Utrecht), Florian Waldvogel (curator van Witte de With), Dylan van Rijsbergen (historicus, internetpublicist en mede-oprichter van de links-liberale denktank Waterland). Moderator: Allard Schellens (programmamaker Megastad FM).

15 nov, Arse Elektronika. Or: What's pr0nnovation?

Lezing

Code #5

Magazine presentatie

Johannes Grenzfurthner/ monochrom (schrijver/kunstenaar, Wenen) hield een lezing over de wisselwerkingen tussen technologische vooruitgang en pornografie. Vervolgens presenteerde het Brusselse *Code Magazine* haar meest recente uitgave waarin het 'vleselijke' centraal stond. Met: Anne-Claire Schmitz, Koen Claerhoet en Stijn Maes.

22 nov, Enjoy Yourself! Me, my body, and pornography

Lezing

Prof. Marie-Luise Angerer (Academie voor Mediakunsten, Keulen) besprak Michel Foucaults beroemde analyse van het 'zelf' en hoe deze inmiddels is uitgemond in een gesloten circuit van zelf-pornificatie.

P.27

NATIONAL (RE)PRESENTATION

Lezingenprogramma, 04 - 25 okt

Als onderdeel van een samenwerkingsproject met BAK (Basis voor Actuele Kunst, Utrecht) en het Van Abbemuseum (Eindhoven), en als een kritische nabeschuiving op de Biënnale van Venetië, presenteerde Witte de With vier avonddiscussies (elke donderdag in oktober) rond de notie van het 'nationale' in relatie tot de hedendaagse culturele productie en theorie.

Om de dialoog rondom 'nation-building', natiestaten, en de betekenis van het individu binnen een nationale structuur te verbreden – thema's die ook werden aangekaart in de debatreksen van BAK en het Van Abbemuseum – nodigde Witte de With Suhail Malik en Andrea Phillips van PoCA (Political Currency of Art Research Group, Goldsmiths College, Londen) uit om mee te werken aan de totstandkoming van de reeks *National (Re)presentation*.

PoCA onderzoekt de assimilatie en positionering van kritische en anti-autoritaire hedendaagse kunstpraktijken in culturele, financiële en politieke instituties. Door hun betrokkenheid bij het project werden de problemen en de politieke noties van het huidige begrip 'nationaal' opnieuw geformuleerd binnen de context van steeds sterker wordende internationale krachten en hun invloed op productie, presentatie en distributie van hedendaagse kunst. In *National (Re)presentation* werden een aantal specifieke processen onder de loep genomen, zoals de globalisering van kapitaal, migratie, kunstproductie en het curator-schap.

04 okt, The national met Munira Mirza en Annie Fletcher
11 okt, Promotion met Daniel van der Velden en Claire Beke
18 okt, Circulation and exchange met Nick Hackworth
25 okt, New capital met Olav Velthuis en Nicoline van Harskamp

Samengesteld door: Suhail Malik (UK), Sophie von Olfers (DE) en Andrea Phillips (UK)

SPEAK OUT

Experience & exchange big ideas on art, nov - apr

Speak Out is een platform voor jonge kunstliefhebbers om hedendaagse beeldende kunst te ervaren en te onderzoeken, kennis over kunst op te doen en actief ideeën en meningen te delen.

Speak Out is een langlopend project van WdW Educatie met de focus op 'debatteren over hedendaagse kunst'. Aan het project, dat doorloopt in 2008, werkt een team van veertien jongeren tussen de 18 en 26 jaar mee. *Speak Out* bestaat uit verschillende onderdelen, na een trainings-traject in 2007 volgt in 2008 de publieke presentatie onder de noemer *Where do we go from here?* in de vorm van een magazine, een website en een event.

Speak Out startte in november 2007 met 4 workshops, waarin het team werd ingewijd in de ins & outs van het debat. 05 nov Rineke Kraaij van de jongerenredactieraad van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur leerde de deelnemers hoe je van een idee tot een feitelijk en doeltreffend debat komt;

12 nov Farid Tabarki gebruikte verschillende Coolpolitics-projecten als kapstok om in te gaan op keuzes, vormen en methodieken bij het organiseren van een debat en het formuleren van stellingen;

19 nov Rindert de Groot is gespecialiseerd in het simuleren van debatten, tijdens zijn workshop ondervonden de deelnemers 'het debat' aan den lijve: er werd gelet op argumentatie, presentatie, stem en houding; 26 nov de laatste workshop bestond uit twee delen en werd gegeven door Aafke Steenhuis. Ze ging in op de theorie van het interviewen en de praktijk van het vragen stellen;

03 dec ontmoeting met Liam Gillick en Witte de Withs curatoren Zoë Gray en Sophie von Olfers.

Samenstelling & begeleiding Belinda Hak

Deelnemers Nina Boas, Vincent Cardinaal, Joanne Dijkman, Katinka van Gorkum, Winny de Jong, Rik van der Pluym, Hugo van de Poel, Karin Schipper, Pim Top, Marlou Vrijzen, Gino van Weenen, Aline Yntema, Lise van Zaalén, Weronika Zielinska

Meer informatie <http://speakyourmind.web-log.nl>

Ondersteund door Mondriaan Stichting, Amsterdam

P.29

PUBLIEKS-

BEREIK

**'KASPER KÖNIG LIET ZICH
DESGEVRAAGD ONVER-
BLOEMD UIT OVER DE VER-
GANE GLORIE VAN NEDER-
LAND MUSEUMLAND. DAT
LIGT 'TE PRUTTELEN IN
ZIJN EIGEN JUS'. [...] ZELF
TOOG KÖNIG OM ZICH OP DE
HOOGTE TE STELLEN LIEVER
NAAR EEN INSTITUUT ALS
WITTE DE WITH IN ROTTER-
DAM, WANT 'NIEMAND WIL
DE KRANT VAN GISTEREN'.'**

P.31

WDW EDUCATIE

Al ruim tien jaar neemt kunsteducatie een bijzondere en structurele plek in bij Witte de With. De educatieve projecten, producten en diensten vormen een brug tussen hedendaagse kunst en verschillende (jonge) publieksgroepen. Het educatieve en artistieke programma mogen elkaar daarbij wederzijds beïnvloeden en inspireren. De nadruk ligt op de directe confrontatie met hedendaagse kunst en het contact met kunstproducenten. Vragen en reacties van de verschillende publieksgroepen zijn uitgangspunt voor gesprekken, activiteiten en projecten. Deze gedachte is gebaseerd op onderwijskundige inzichten waarbij de 'student' centraal staat en het leren aansluit bij zijn of haar kennisniveau en ervaringen, ongeacht leeftijd en opleiding.

Concreet werd in 2007 gewerkt aan educatieve projecten en programma's voor het onderwijs (van voortgezet tot hoger) en aan kunsttrajecten voor in de vrije tijd. Witte de With organiseerde langlopende kunsttrajecten voor en in samenwerking met jongeren, zoals *ArtVIPs* voor jongeren van 14 t/m 18 jaar en *Speak Out* voor jongeren van 18 t/m 26 jaar. Uit beide projecten bleek dat educatie gebruikt kan worden als een platformfunctie, om het jonge publiek een serieuze, actieve en interessante plaats te bieden in de instelling – en daarmee in de kunstwereld.

Door de investering in de vrijetijdstrajecten was er in 2007 minder aandacht voor schoolgroepen van het voortgezet onderwijs. Witte de With wil heel graag beide facetten evenredig ontwikkelen, maar daarvoor zijn financiële middelen en fte's niet toereikend. Prioriteit werd gegeven aan intensieve contacten en langdurige, persoonlijke samenwerkingen met jongeren.

Witte de With beschouwt zichzelf als een lerende partner die tijdens de projecten inzicht verkrijgt over een nieuwe generatie publiek. Dit is ook een belangrijke motivatie voor haar samenwerkingen met kunst- en cultuuropleidingen en andere kunstinstellingen. De opgedane kennis wordt toegepast om projecten kwalitatief te verbeteren, de zichtbaarheid te versterken en het netwerk te verbreden.

Stages en afstudeeropdrachten

Stages vormen een belangrijk onderdeel van WdW Educatie. Lise van Zaalen (Reinwardt Academie te Amsterdam) en Renée Freriks (Master Moderne Kunst van de Universiteit Utrecht) ronden begin 2007 hun stageperiode af. Gino van Weenen liep vijf maanden stage vanuit de opleiding Culturele Maatschappelijk Vorming van de Hogeschool Utrecht. Karin Schipper van Artez Academie voor Beeldende Kunst te Arnhem was een half jaar verbonden aan Witte de With als stagiair. VWO-er Roxanne Blijenberg van het Farelcollege te Ridderkerk vervulde een beroepsoriënterende stage van een week. Rik van der Pluym en Niloefar Hedayatifard

(Willem de Kooning Academie Rotterdam) liepen een korte stage in het kader van de module museumgids. Arnolda de Bruijn en Suzanne Smalenburg van de opleiding Culturele Maatschappelijk Vorming van de Hogeschool Utrecht studeerden met succes af met een project bij Witte de With in relatie tot het werk van Margaret Salmon.

Samenwerkingen met onderwijs- en kunstinstellingen

Witte de With werkte samen met de SKVR als deelnemer aan het Cultuurtraject en met de Willem de Kooning Academie docentenopleiding, Nederlands fotomuseum, TENT. en Boijmans van Beuningen aan de module museumgids. Samenwerking was er tevens met de PABO en Vrijetijdsmanagement, beiden van de Hogeschool Rotterdam, en diverse andere hogescholen en universiteiten, binnen en buiten Rotterdam. Daarnaast nam Witte de With deel aan het Rotterdams Educatie Netwerk van musea en kunstinstellingen.

Tijdens *ArtVIPs* is samengewerkt met het CBK Rotterdam, het Gemeentemuseum Den Haag, Piet Zwart Instituut Rotterdam, Duende Studio's Rotterdam, het MuHKA Antwerpen, Urban Arts Rotterdam, Montevideo/Time Based Arts Amsterdam en S.M.A.K in Gent.

Bij *Speak Out* is samengewerkt met de afdeling debat van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur en Coolpolitics te Amsterdam. Witte de With ondersteunde in 2007 de Rotterdamse Weekendschool bij hun beeldende kunstprogramma.

Aantallen + contacturen

In 2007 namen 1035 participanten via het onderwijs deel aan educatieve rondleidingen, workshops en (gast)colleges, waarvan 60% voortgezet onderwijs en 40% hoger onderwijs. Aan werkgroepen en studentenbegeleiding voor verschillende modules en afstudeerprojecten zijn 250 contacturen besteed. Aan de vrijetijdstrajecten *ArtVIPs* 1100 en *Speak Out* 350 contacturen. Ongeveer 700 bezoekers bekeken de tentoonstelling *ArtVIPs*. In totaal kwamen er 1800 mensen in aanraking met het educatief programma van Witte de With. Het totaal aantal deelnemers aan het educatieprogramma in 2007 is hiermee ongeveer gelijk gebleven aan dat van 2006. Dit ondanks de tentoonstelling *BODYPOLITICX* die alleen toegankelijk was voor boven de achttien jaar en de relatief kleine investering in projecten voor het voortgezet onderwijs. Het constante cijfer is te verklaren door het filmprogramma *It's all about music* en de bezoeken aan de tentoonstelling *ArtVIPs*.

P.32

WDW UITGEVERS

De publicaties van Witte de With bieden verdiepende informatie over haar activiteiten, reflecteren op de wereldwijde ontwikkelingen in de kunsten, leggen deze inzichten vast voor de toekomst, terwijl ze beschikbaar worden gemaakt voor een wereldwijd publiek (via de internationaal erkende distributeurs Distributed Art Publishers, Cornerhouse en Idea Books). De publicaties van Witte de With stellen ideevorming en kritische reflectie voorop en stimuleren een theoretisch discours.

Er zijn twee titels verschenen in de in 2006 gelanceerde reeks Source Books, tekstboeken in pocketformaat ontworpen door Kummer & Herrman, Utrecht. Deze geven contextuele informatie en bieden een ingang tot de praktijk van een specifieke kunstenaar of thema. In 2007 verscheen in deze reeks *Margaret Salmon*, met ondermeer een tekst over het werk van Salmon door Bina von Stauffenberg en een interview met de kunstenaar door Zoë Gray. Het tweede Source Book is de pocket *Changing Roles*, een bundeling van de antwoorden op zeven open vragen gesteld aan alle kunstenaars die vanaf 2006 aan het programma van Witte de With hebben bijgedragen.

Bijzondere geïllustreerde publicaties verschenen in het kader van de tentoonstelling *Jesper Just* en als afronding van het project van Bas Princen.

Jesper Just. Film Works 2001 - 2007 is een coproductie in samenwerking met het S.M.A.K. (Gent) en de Ursula Blickle Foundation (Kraichtal, Duitsland) en geeft doormiddel van essays, beeldbijdragen, documentatie en een bijzonder ontwerp door studio Bernau Carvalho (Den Haag) een indringend beeld van Just's oeuvre.

Het boek *ROTTERDAM* toont de gelijknamige fotoserie van Bas Princen, die werd uitgenodigd om voor het drukwerk van Witte de With een fotografisch concept te ontwikkelen, dat het idee van de 'non-place' ter discussie zou stellen. Christophe Van Gerrewey reageert door middel van het korte verhaal *Perifere Pelgrimages* op deze reeks.

In samenhang met de tentoonstellingen *Tris Vonna-Michell* en *BODYPOLITICX* verschenen twee meer experimentele uitgaven van WdW Uitgevers. Om de nadruk te leggen op de mondelinge overdracht, een cruciaal aspect in de praktijk van Vonna-Michell, werd een vinyl single uitgebracht. Bij *BODYPOLITICX* verscheen een magazine met teksten van Florian Waldvogel en Thomas Edlinger, dat tevens functioneerde als beknopte zaaltekst bij de tentoonstelling.

Jesper Just. Filmwerken 2001 - 2007 Met een introductie van Sophie von Olfers en tekstbijdragen van Nina Folkersma, Jacob Lillemose, Ilsa Colsell en Andrew Renton, documentatie van Just's filmwerken 2001 - 2007, partituren door Petri Sirviö en een poster ontworpen door Michael Søndergaard (Kopenhagen)
Redactie Solange de Boer, Sophie von Olfers
Ontwerp Atelier Carvalho Bernau, Den Haag
Oplage 2000 ex. Engels/Duits/Nederlands
Verschenen 15 april 2007
ISBN 978-90-73362-73-4

Tris Vonna-Michell, Tall Tales and Short Stories 7 Inch limited edition vinyl single
A-kant T.T. Vonna-Michell *Finding Chopin: In Search of Holy Quail*, 5 min 14 sec
B-kant E.E. Vonna-Michell, *Ryzard's 6th Explanation on why fish are defecting West*, 4 min 52 sec
Grafisch concept Tine Melzer, Amsterdam
Oplage 500
Verschenen 19 mei 2007

Margaret Salmon Met een introductie door Nicolaus Schafhausen en tekstbijdragen van André Bazin, Raymond Carver, Zoë Gray en Bina von Stauffenberg
Redactie Solange de Boer, Zoë Gray
Ontwerp Kummer & Herrman, Utrecht
Oplage 1000 ex. Engels
Verschenen 19 mei 2007
ISBN 978-90-73362-75-8

BODYPOLITICX Met tekstbijdragen van Florian Waldvogel, Thomas Edlinger en de fotoserie van Maria Eichhorn, *Film Lexicon of Sexual Practices (1999/2005)*
Redactie Zoë Gray, Florian Waldvogel
Ontwerp Kummer & Herrman, Utrecht
Oplage 3000 ex. Engels/Nederlands
Verschenen 7 september 2007
ISBN 978-90-73362-77-2

Changing Roles: Artists' personal views and wishes Met bijdragen van Joachim Baan, Marc Bauer, Michael Beutler, Johanna Billing, David Blandy, Manon de Boer, Henning Bohl, Martin Boyce, Keren Cytter, Jason Dodge, Marius Engh, Matias Faldbakken, Iain Forsyth & Jane Pollard, Ryan Gander, Liam Gillick, Pieterjan Gincckels, Tue Greenfort, Sascha Hahn, Rob Hamelynck and Nienke Terpsma (FGA), Laura Horelli, William Hunt, Sven Johné, Brian Jungen, Kai Kaljo, Annette Kelm, Ian Kiaer, Suzanne Kriemann, Germaine Kruij, Erik van Lieshout, Ursula Mayer, Gareth Moore, Sarah Morris, Alex Morrison, Melvin Moti, Chris Moukarbel, Ivan Navarro, Tuan Andrew Nguyen, Marcel Odenbach, Pablo Pijnappel, Mathias Poledna, Bas Princen, Mark Raidpere, Robin Rhode, Hannah Rickards, Margaret Salmon, Johanna de Schipper, Markus Schinwald, Kevin Schmidt, Anj Smith, Matt Stokes, Aram Tanis, An Te Liu, Kostis Velonis, Tris Vonna-Michell, Silke Wagner, Richard T. Walker, Emily Wardill, Clemens von Wedemeyer, Lawrence Weiner, Jordan Wolfson en Tobias Zielony
Redactie Renske Janssen & Nicolaus Schafhausen
Ontwerp Kummer & Herrman, Utrecht
Oplage 3000 ex. Engels
Verschenen 17 oktober 2007
ISBN 978-90-73362-76-5

Rotterdam Met gelijknamige fotoserie bestaande uit 44 foto's door Bas Princen; tekst *Perifere Pelgrimages* door Christophe van Gerrewey
Redactie Renske Janssen
Ontwerp Kummer & Herrman, Utrecht
Oplage 1250 ex. Engels/Nederlands
Verschenen 17 december 2007
ISBN 978-90-73362-78-9

**'DE VERZAMELDE BIJ-
DRAGEN ZIJN GEEN
DISCUSSIE OP ZICH. ZIJ
KUNNEN NATUURLIJK WEL
HEEL GOED ALS BASIS
VOOR EEN DISCUSSIE
DIENEN (...) HET IS EEN
INVENTARISATIE DIE JUUST
DOOR ZIJN BETREKKELIJKE
VORMELOOSHEID EEN
GOED INZICHT GEEFT IN
WAT DEZE KUNSTENAARS
DRIJFT.'**

**'DE TAAK VAN EEN KUNST-
CENTRUM IS OM DE VOOR-
HOEDE (NEE, SERIEUS) DE
VOORHOEDE TE ZIJN VAN
CULTURELE PRODUCTIE.
WAT DAT OOK BETEKENT
EN HOE VERVELEND DAT
OOK MAG ZIJN.'**

P.35

COMMUNICATIE

In 2007 werd het communicatiebeleid, geïnitieerd door Nicolaus Schafhausen in 2006, voortgezet en beloond. Er was een stijging waarneembaar in het aantal publicaties in de Nederlandse schrijvende pers en de verder aangehaalde banden met de media leverden tal van radio-optredens en zelfs enkele TV verschijningen op. De effectiviteit van de audiovisuele media was in de dagen volgend op de presentaties duidelijk merkbaar door het toegenomen aantal bezoekers.

De nieuwe vormgeving door ontwerpbureau Kummer & Herrman (Utrecht) werd voorzien van foto's van Bas Princen. Eind 2007 werd de reeks marketingmaterialen (bestaande uit flyers/uitnodigingskaarten, de seizoensbrochures, het buitenbord, gevelontwerp, de zaalteksten en alle incidentele vormen van publiciteitsdrukwerk) afgerond met een laatste uitnodigingskaart voor de tentoonstelling *BODYPOLITICX* en het laatste seizoensprogramma. De verzameling bijzondere afbeeldingen culmineerde in het boek *ROTTERDAM*.

Kummer & Herrman zal ook het volgend jaar de publiciteitsmaterialen vormgeven. Basiselementen van de vormgeving zullen gehandhaafd blijven, terwijl de items informatiever, sneller geproduceerd en effectiever gedistribueerd gaan worden.

De digitale nieuwsverspreiding via mailinglijst.nl verloopt naar wens. In het afgelopen jaar is het aantal abonnees toegenomen met 979 tot een totaal van 5003. 243 abonnees schreven zich overigens ook uit. Het huidige e-mail format biedt ruime mogelijkheden voor het toevoegen van hyperlinks waardoor een fijnmazige en uitgebreide informatievoorziening ontstaat, met verwijzingen naar de eigen website maar desgewenst ook naar die van derden.

In 2007 zijn een aantal stappen gezet om een eerdere samenwerking met de Appel (Amsterdam) in relatie tot een internationale persstrategie (gesteund door de Mondriaan Stichting) uit te breiden met partners BAK, basis voor actuele kunst (Utrecht) en het Van Abbemuseum (Eindhoven). Zo kan de internationale aandacht voor hedendaagse kunst in Nederland gebundeld en vergroot worden.

Eind december 2007 rondde Lieke Terlouw, student Vrijtijdmanagement aan de Universiteit van Wageningen, haar stage bij Witte de With af. Tijdens haar stage heeft zij een online publieksonderzoek opgezet. Een grondige analyse zal in de loop van 2008 gemaakt worden. Op de website van Witte de With staat een link naar de vragenlijst.

WEB

www.wdw.nl en educatie.wdw.nl

Witte de Withs website speelt een spilfunctie in de communicatie van het programma en ontsluit de context van de presentaties op verschillende niveaus. De website is volledig tweetalig Engels/Nederlands, en heeft daarnaast een op zich zelfstaande educatieve website. Informatie bij het programma van Witte de With is uitgebreid en actueel. In 2007 is Witte de With begonnen met het aanbieden van audio-opnamen van lezingen en artist's talks in de vorm van MP3 bestanden.

Het aantal mensen dat de website van Witte de With bezocht is in vergelijking met het jaar 2006 behoorlijk gestegen. Dit kan verklaard worden doordat de diverse e-mailings direct doorverwijzen naar onderdelen in de website, de populariteit van de te downloaden MP3 bestanden en het intensieve gebruik van de aan de website gelinkte weblogs in het kader van educatieprojecten zoals <http://speakyourmind weblog.nl> en <http://artvips.hyves.nl>. Eerlijkheidshalve moet ook gemeld worden dat de 'nieuwe' bezoekers minder lang op de website verblijven.

In cijfers 2007: 117.310 bezoekers en 4.797.003 hits
Ter vergelijking: in 2006 had de website 72.825 unieke bezoeken en 4.161.778 hits.

**'ALS ER VOOR DE KERST-
DAGEN EEN BEZOEK AAN
LONDEN OP HET PROGRAM-
MA STAAT MOET U DE KANS
NIET AAN U VOORBIJ LATEN
GAAN DE OVERZICHTSTEN-
TOONSTELLING VAN LOUISE
BOURGEOIS TE BEZOEKEN.
HET IS EEN VAN DE MEEST
NAUWKEURIG SAMEN-
GESTELDE TENTOONSTEL-
LINGEN IN TATE MODERN
SINDS TIJDEN.'**

P.37

VRIENDEN

In september 2007 heeft Witte de With een vriendenprogramma gelanceerd, teruggrijpend op eerdere voorbeelden van dergelijke programma's maar aangepast aan de huidige wensen en mogelijkheden van het instituut. Het vriendenprogramma garandeert een persoonlijke benadering voor geïnteresseerde hedendaagse kunstliefhebbers en draait om uitwisseling van ideeën tussen stafleden en deelnemers. Voor de Vrienden worden regelmatig bijzondere activiteiten georganiseerd, steeds onder begeleiding van een andere medewerker van Witte de With waardoor de Vrienden in contact komen met de mensen achter de instelling. De activiteiten lopen uiteen van rondleidingen door de curatoren tot bezoeken aan de Rotterdamse collega-instellingen of kunstenaarsinitiatieven. Door binnen het Vriendenprogramma ook andere culturele producenten op te zoeken biedt Witte de With haar Vrienden een breed perspectief op de hedendaagse kunstwereld.

Activiteiten najaar 2007

Zaterdag 22 sept, 15:00 uur
Ontvangst en rondleiding door *BODYPOLITICX*

Zaterdag 27 okt, 15:00 uur
Een bezoek aan kunstenaarsinitiatief
Het Wilde Weten

Zaterdag 8 dec, 15:00 uur
Nathalie Hartjes introduceert de *Shared Space*,
gevolgd door een bezoek aan designcentrum
VIVID, Rotterdam

BEZOEKERS

| | % | DAGEN | BEZOEKERS | GEMIDDELD |
|--|------------|------------|---------------|-----------|
| <i>Jungent/m 11/2</i> | 20,9 | 36 | 4.101 | 114 |
| <i>Just / Piene 4/3-6/5</i> | 18,1 | 55 | 3.564 | 65 |
| <i>Salmon / Vonna-Michel 20/5-19/8</i> | | | | |
| <i>Prix de Rome 20/5-1/7</i> | 13,2 | 79 | 2.588 | 33 |
| <i>BODYPOLITICX 8/9-16/12</i> | 47,8 | 86 | 9.398 | 109 |
| | <u>100</u> | <u>256</u> | <u>19.651</u> | <u>77</u> |

WEBBEZOEKERS OVER DE JAREN

| | BZKRS | HITS |
|------|---------|-----------|
| 2007 | 117.310 | 4.797.003 |
| 2006 | 72.825 | 4.161.778 |
| 2005 | 57.328 | 4.054.017 |
| 2004 | 55.620 | 4.178.100 |
| 2003 | 58.087 | 2.609.472 |
| 2002 | 79.155 | 2.520.404 |
| 2001 | 59.779 | 1.900.920 |
| 2000 | 34.990 | 1.281.347 |
| 1999 | 30.031 | 1.753.227 |

Ten opzichte van 2006 (17.057) zijn er 2.594 meer bezoekers geweest. Het bezoekersaantal van de museumnacht (ca. 5000) is niet opgenomen. Totaal hebben in 2007, 25.894 bezoekers de voordeur gepasseerd. Samenwerkingsverbanden of tentoonstellingen van Witte de With die elders te zien waren trokken in totaal 20.105 bezoekers. Dit betrof *Brian Jungen* in Villa Stuck (München), *Jesper Just* in S.M.A.K. (Gent), Ursula Blickle Foundation (Kraichtal) en ursula blickle videolounge (Wenen) en *Prix de Rome* in de Appel (Amsterdam). De 52ste editie van de Biënnale van Venetië trok gedurende 165 dagen 319.332 bezoekers.

P.38

PERSARTIKELLEN

overzicht, 2007

Afkortingen

| | |
|-------------|-----------------------------|
| <u>ALG</u> | Algemeen |
| <u>BP</u> | BODYPOLITICX |
| <u>CP</u> | Chloe Piene |
| <u>DEB</u> | Debat Pornographic Universe |
| <u>IFFR</u> | Filmfestival Rotterdam |
| <u>JJ</u> | Jesper Just |
| <u>JU</u> | Brian Jungen |
| <u>LG</u> | Liam Gillick |
| <u>MS</u> | Magaret Salmon |
| <u>NAT</u> | National (Re)presentation |
| <u>NS</u> | Nicolaus Schafhausen |
| <u>OT</u> | Oude Tentoonstellingen |
| <u>PC</u> | Het Periferie Complex |
| <u>PDR</u> | Prix de Rome |
| <u>RO</u> | Rotterdam/Bas Princen |
| <u>STR</u> | Street: Behind the Cliché |
| <u>TVM</u> | Tris Vonna-Michell |
| <u>VE</u> | Venetieë Biënnale |
| <u>WDW</u> | Witte de With |

Januari

06 jan, NRC Handelsblad Janneke Wesseling, Sportschoen en softbal als totem, JU
09 jan, Volkskrant Rutger Pontzen, Oude afgodsbeelden van nieuwe materialen, JU
10 jan, 8Weekly Caro Verbeek, De esthetiek van botsende culturen, JU
11 jan, NRC Handelsblad Brian Jungen, JU
11 jan, NRC Next De Rotterdam Agenda, OT
16 jan, NRC Next Brian Jungen, JU
18 jan, AD Rotterdams Dagblad Carel van der Velden, Witte de With in problemen, WDW
18 jan, Volkskrant Sacha Bronwasser, Althea Thauberger, JU
20 jan, FD Persoonlijk Peter Kattenberg, De verwijtende blik, JU
21 jan, Volkskrant Informatie en ticketverkoop, IFFR
21 jan, Volkskrant Exploding Cinema, IFFR
21 jan, Volkskrant Exposing Cinema, IFFR
23 jan, Artdaily.org Art Rotterdam 2007: Art on the Periphery, PC
26 jan, De Pers Kritische sneakers, JU
jan, R'Uit Brian Jungen, JU
jan, Dimi Brian Jungen, JU
jan, Tubelight Brian Jungen, JU
jan, Kunstbeeld Renske Janssen, Bik van der Pol, ALG

Februari

07 feb, Maasstad Hedendaagse kunst laat zich zien op Art Rotterdam, PC
07 feb, 8Weekly George Vermij, Kunstenaarsfilms, IFFR
08 feb, Le Monde Brian Jungen, JU

15 feb, Kunstmarkt.de Marianne Hoffmann, Rückzug in heimische Gefilde, VE
19 feb, Artdaily.org Witte de With to present Jesper Just, JJ
21 feb, 8Weekly Lieke Wouters, Mannen die hun gevoelens tonen, JJ
28 feb, Origine Art Rotterdam 2007, PC
feb, Virtualshoemuseum.com Prototype for New Understanding #6, JU
feb, Canada Magazine Wakes, Moderne kunst vol indiaanse vrijheidsbeleving, JU
feb, petrijakobs.blogspot.com Petri Jakobs, JU
feb, Metropolis M Krist Gruijthuisen, Man in crisis, JJ
feb, Metropolis M Bregje van Woensel, Matt Stokes Performance Sacred Selections, STR

Maart

01 mrt, Süddeutsche Zeitung Wenn Männerherzen brechen, JJ
02 mrt, AD Rotterdams Dagblad Joyce de Buijn, Museumnacht is voor ons de dertiende maand, WDW
10 mrt, FD Persoonlijk Chloe Piene, CP
10 mrt, Vrij Nederland Chris Keulemans, Als de machtigen breken, JJ
13 mrt, NL10 Chloe Piene, CP
16 mrt, NRC Handelsblad Rosan Hollak, David Goldblatt, OT
22 mrt, IJmuider Courant David Goldblatt, OT
22 mrt, NRC Handelsblad David Goldblatt, OT
23 mrt, Groene Amsterdammer Koen Kleijn, Dit is geen tentoonstelling, OT
24 mrt, Badische Neueste Nachrichten Michael Hübl, In High Heels gegen der Uhrzeigersinn, JJ
26 mrt, Kölner Stadt Anzeiger, Georg Imdahl, Die Schönheit, ihr Schicksal, VE
29 mrt, Die Rheinpfalz Kai Scharf-fenberger, Der Liebe Bitternis, JJ
31 mrt, Rails Boris van Berkum, Modderfiguur, CP
31 mrt, Monopol Oliver Koerner von Gustorf, Review, JU
mrt, Willi Heiko P. Wacker, Jesper Just, JJ
mrt, Kunstbeeld Xandra de Jongh, Shortlist Prix de Rome, Maartje Korstanje, PDR
mrt, NRC Magazine Barbara Visser, Sans Soleil laat zien hoe wij in elkaar zitten, OT
mrt, Hollands Diep Janwillem Schrofer, Beeldende kunst, PDR

April

01 apr, AD Rotterdams Dagblad Witte de With, Center for Contemporary Art, WDW
04 apr, Havenloods Op ontdekkingsreis tijdens Motel Mozaïque, WDW
07 apr, Volkskrant Sacha Bronwasser, Powerplay en mysterie van Just, JJ
13 apr, www.rtvrijmond.nl (n.a.v. radio uitzending) Filmkunst in centrum Witte de With, JJ
18 apr, www.rtvrijmond.nl (n.a.v. radio uitzending) Griezelen als kunstvorm, CP
18 apr, Deutsche Bank als Sponsor der Art Cologne VE
23 apr, Artdaily.org Koln Show, NS
23 apr, Kölner Stadt Anzeiger Donner grollt in der Galerie, NS
23 apr, Kölner Stadt Anzeiger Georg Imdahl, Ich beziehe mich nur auf mich, VE
26 apr, Volkskrant Rutger Pontzen, Iedereen wil alles weten, OT
30 apr, Skrien Gertjan Zuithof, Een kaartje per minuut, ALG
apr, AMC Magazine Janneke Wesseling, Kunst om op te eten, OT
apr, Gonzo, Tom Nys met Sam Steverlynck, Dada-rada-DADA, CP/JJ
apr, Metropolis M Domeniek Ruyters, Heel veel geld en een beetje roem, PDR

Mei

04 mei, 8weekly Jantine Kremer, Sculptures, PDR
02 mei, Culturas Rosa Lleó, Todo terminará en lágrimas, JJ
06 mei, Spike Girl Afraid, CP
09 mei, NRC Next Bewegend beeld, WDW
10 mei, Die Zeit Sechs Fragen zur Kunst, NS
10 mei, Volkskrant Documenta 12, WDW
15 mei, DAG Twee exposities rond Prix de Rome, PDR
15 mei, Noordhollands Dagblad Twee exposities rond Prix de Rome, PDR
15 mei, Haarlems Dagblad Twee exposities rond Prix de Rome, PDR
16 mei, AD Rotterdams Dagblad Prix de Rome, PDR
16 mei, Volkskrant Prix de Rome, PDR
16 mei, NRC Handelsblad Beeldende Kunst, PDR
25 mei, De Groene Amsterdammer Angela van der Elst, Iets met spriet en een bol lijf, PDR
31 mei, Volkskrant Marina de Vries, Een Prix de Rome zonder Maatstaven, PDR

31 mei, Kunstbeeld Xandra de Jongh, Sung Hwan Kim, PDR
31 mei, De Morgen Luc Tuymans was hier, OT
31 mei, Kunstbeeld Gebonden kunst in verdrukking, OT
mei, Art in America Stefan Maine, Collateral Damage, VE
mei / jun, Flash art Andreas Schlaegel, Isa Genzken, Fuck the bauhaus, VE

Juni

01 jun, De Groene Amsterdammer Angela van der Elst, Afrika is nooit ver weg, PDR
02 jun, FD Persoonlijk Manon Berendse, Voorbij bron en brandhaard, PdR
02 jun, Brabants Dagblad Gerrit van den Hoven, Primeur Jan Cunen met foto's Sassen, PDR
06 jun, Capital Linde Rohr-Bongard, Capital-Kunstkompas: Die 100 Grössten, VE
05 jun, Kultur & Leben Simone Dattenberger, Genzken und der Tod in Venedig, VE
08 jun, De Groene Amsterdammer Bert Mebius, Gedachtenspoortjes, PDR
08 jun, Stuttgarter Nachrichte Marko Schacher, Kunstvoll verpackte Teufels-Astronauten, VE
09 jun, Stuttgarter Nachrichte Marko Schacher, Wenn Papierrollen auf Beinen durch die Stadt schwanken, VE
09/10 jun, Kultur & Leben Simone Dattenberger, Zwischen Kampf und Kakadu, VE
09 jun, Financial Times Emin and femininity, VE
11 jun, Südwest Presse Burkhard Meier-Grolman, Schneller Abflug ins Wunderland, VE
11 jun, BZ Sonntag Ulrike Ruppel, Die Ö Frau, VE
11 jun, Abendzeitung Michael Stadler, Touristen im Spiegel, VE
11 jun, Observer Denmark Kunsten svaever i Venedig, VE
12 jun, The Guardian Adrian Searle, Venice takes flight, VE
12 jun, The Daily Telegraph Richard Dormant, The best Venice for years, VE
13 jun, De Standaard Geert van der Speeten, Een echo van de wereld, VE
14 jun, Vanity Fair Ulf Poschardt, Alte männer, starke frauen, VE
14 jun, Rheinischer Merkur, Stefan Koldehoff, Schlachtfeld mit Platzpatronen, VE
14 jun, Volkskrant Marina de Vries, Een eerbetoon aan de veelzijdigheid, WDW
15 jun, De Groene Amsterdammer Koen Kleijn, Zelfonderzoek in pieces/Sung Hwan Kim, PDR

P.39

15 jun, NRC Handelsblad Manon Braat, Ledematen spelen de hoofdrol bij Sassen, PDR
 15 jun, Freitag Oil in die Lagune Tragen, VE
 16 jun, FD Persoonlijk Edo Dijksterhuis, Tussen emotie en ratio liggen hier en nu, VE
 17 jun, The Observer: Review Laura Cumming, Sometimes the world makes sense, VE
 19 jun, NRC Next Manon Braat, Voor Sassen horen mode en Afrika bij elkaar, PDR
 20 jun, NRC Next Janneke Wesseling, Prix de Rome vooral gefröbel, PDR
 20 jun, AD Rotterdams Dagblad 'div. edities' Daan Hakkenberg, Dé kans op een sprong voorwaarts, PDR
 21 jun, <H>ART Pieter van Bogaert, Picturele alledaagsheid, MS
 21 jun, Tubelight Dafne Jansen, Poetry 2007: art needs to happen, TVM
 22 jun, De Groene Amsterdammer Joost van Krieken, Kunst voor Dummies, PDR/WDW
 22 jun, NRC Handelsblad Hans den Hartog Jager, Een aanslag op de magie, OT
 27 jun, artnet, Anne Schreiber, Anselm Franke, OT
 27 jun, Parool Kees Keijer, Vivianne Sassen wint Prix de Rome, PDR
 28 jun, Brabants Dagblad Vivianne Sassen winnares Prix de Rome, PDR
 28 jun, NRC Handelsblad lezing ikv Amerikaanse onafhankelijkheidsdag, MS
 30 jun, Kunstbeeld Xandra de Jongh, Claire Harvey, PDR
 30 jun, Opzij Riet van der Linden, Talent Erkend, PDR
 30 jun, Kunstbeeld Christine Vuegen, Abstractie op drift, NS
 jun, 20-21 Auftritt in Venedig, VE
 jun, Weltkunst Catrin Lorch, Es soll wieder Ein Löwe Sein, VE
 jun, GeldWert Bernd Skupin, Tausendsassa in Sachen Kunstvermittlung, NS
 jun, Spike Ines Gebetsroither, Chloe Piene, CP
 jun, Merkur Simone Dattenberger, Universum hinter Plastikgitter, VE
 jun, Neue Osnabrücker Zeitung Nicole Büsing/Heike Klaas, Politisch, anklagend und global, VE
 jun, Kunstzeitung Isabelle Hofmann, Alles wird verwertet, VE
 jun, Art Review Melissa Gronlund, Chaos Theory, VE
 jun, Beaux Arts Pavillon Allemand, VE
 jun, artnet Walter Robinson, Isa Genzken, VE

Juli

04 jul, 8Weekly Caro Verbeek/Wytske Visser, Prix de Rome 2007 deel 1, PDR
 09 jul, Tubelight Bert Mebius, Appels en peren: Prix de Rome, PDR
 14 jul, FD Persoonlijk Edo Dijksterhuis, Crème de la crème, JU/CP
 26 jul, Venedig Markus Weckesser, Stets auf volles Risiko setzen, VE

Augustus

11 aug, De Pers Vakantiegevoel in eigen stad, WDW
 23 aug, AD Verering en helden zijn niet te missen, BP
 24 aug, NRC Handelsblad Bodypoliticx, BP
 27 aug, Knack.be Bodypoliticx, BP
 31 aug, Blend Ilona Verhoeven, Documenta & Biënnale, VE
 aug, Kunstbeeld Prix de Rome voor Viviane Sassen, PDR
 aug, Frog Magazine Pierre Tillet, Jesper Just, Witte de With Rotterdam, JJ
 aug, Art News Deutsche Bank VE

September

05 sept, Volkskrant Ronald Ockhuysen, IFFR vindt directeur in eigen bestuur, ALG
 05 sept, AD Wolfson directeur van filmfestival, ALG
 05 sept, Parool IFFR heeft nieuwe leiding, ALG
 05 sept, AD Vanessa Ohlraun coördinator van Fine Art, ALG
 05 sept, Provinciale Zeeuwse Courant Rolf Bosboom, Tijdelijke benoeming bij filmfestival, ALG
 06 sept, Trouw Filmfestival Rotterdam, ALG
 06 sept, AD Carel van der Velden, Ik ben niet iemand die alleen op de winkel past, ALG
 06 sept, Volkskrant Witte de With, BP
 06 sept, Volkskrant Merlijn Schoonenboom, We kunnen leren van pornografie, BP
 07 sept, Financieele Dagblad Kunstenfestival, BP
 08 sept, AD Evelien Baks, Porno door de ogen van kunstenaars, BP
 15 sept, FD Persoonlijk Edo Dijksterhuis, Verjongingskuur voor het museum, ALG
 19 sept, NRC Next Bodypoliticx - One night stand, BP
 20 sept, NRC Handelsblad Manon Braat, Porno boeit niet in museumzalen, BP
 25 sept, 8Weekly Maarten Steenhagen, Hete lijven, holle woorden, BP

25 sept, NL10 Inspiratiebronnen, ALG
 29 sept, NRC Handelsblad Joost Zwagerman, Porno als dictatuur, BP
 sept, Cassero Bodypoliticx, Rotterdam, BP
 sept, Glamcult Bodypoliticx, BP
 sept, Bijtsu Witte de With, WDW
 sept, MAX magazine Anne Kathrin Reiter, Verliebt in Venedig, VE
 sept, Erasmus Magazine Bodypoliticx voor boven de 18, BP
 sept, Erasmus Magazine Gert van der Ende, Een goede vrouw gunt haar man zijn porno, DEB

Oktober

02 okt, Volkskrant Sacha Bronwasser, Porno en kunst blijven twee losse werelden, BP
 03 okt, DAG Ivo van Woerden, Naakt buikdansen gaat te ver, BP
 04 okt, janvanduppen.be Jan van Duppen, Weblog - Bodypoliticx, BP
 05 okt, Volkskrant Jos de Mul, Sublieme seks kan ons vernietigen, DEB
 06 okt, Trouw Dylan van Rijsbergen, Vagina achter de designtas, DEB
 13 okt, Volkskrant Jan Tromp, Beteugeling kan geen kwaad, BP
 13 okt, AD Rotterdams Dagblad Daan Hakkenberg, Seks is overal, dus ook in het museum, BP
 14 okt, Wall Street Journal Nicolaus Schafhausen, NS
 20 okt, FD Persoonlijk Rogier Ormeling, Van seksrevolutie tot pornificatie, BP
 25 okt, Volkskrant Rutger Pontzen, Nederland telt teveel musea, ALG
 okt, PF Magazine voor fotografie Brigitte van Mechelen, Gouden Leeuw voor fotograaf Malich Sidibé, OT
 okt, Kunstbeeld IJsbrand van Veelen, IJS, BP
 okt, Kunstbeeld Robbert Roos, Porno, BP
 okt, Frieze Sam Thorne, Tris Vonna-Michell, TVM
 oktober, Elle Porno doe je zo, BP
 oktober, Artforum Catrin Lorch, Tris Vonna-Michell, TVM
 okt, Art Press Richard Leydier, Bodypoliticx, BP
 okt, Sleek Marylin Chambers, BP

November

02 nov, Haags Nieuwsblad Ouborg prijs, OT
 07 nov, Artinfo.com Jeremy Miller, Introducing: Margaret Salmon, MS
 07 nov, Knack Els Fiers, Artcore, BP
 15 nov, Volkskrant Rutger Pontzen, Alles en iedereen in debat, NAT

16 nov, Tubelight Bodypoliticx: Sex in het museum, BP
 23 nov, IJmuider Courant Jan Rijsdam, De Pornonorm, BP
 23 nov, De Pers Lekker Vies?, BP
 23 nov, VPRO Gids Katja de Bruin/Dirk-Jan Arensman, Muziek en Woorden, ALG
 28 nov, NRC Handelsblad Manon Braat, Reyer's kunst van karpers en mossels, OT
 nov, Tema Celeste Bodypoliticx, BP
 nov, Monopol Oliver Koerner von Gustord, Der tod und das Mädchen, CP
 nov, AMC Magazine Tineke Reijnders, Trouwen als kunstuiting, OT
 nov, Opzij Pornografie, BP
 nov, Kunstbeeld Ger Groot, Over de pornografische dystopie, BP
 nov, Kunstbeeld Esther Darley, Aanstoot en begeerte, BP
 nov, De Witte Raaf Sofie Verdoodt, Bodypoliticx exhibition, BP

December

05 dec, De Morgen Eric Rinckhout, Contemporary Artprizen en expo van schilder Walter Swennen voor Wiels, NS
 05 dec, Hof Weekblad Expositie Anne Wenzel, PDR
 05 dec, Nieuws vd Week Geen liefdes-lied, PDR
 07 dec, Texte zur Kunst Tim Stüttgen, Eine Saubere Sache, BP
 11 dec, NRC Handelsblad Plasterk: 13 mln voor 35 steden, WDW
 12 dec, NRC Next, Manon Braat, Mosselbank als kunst, OT
 12 dec, Machteld Teekens Body Politicx een kritiek, BP
 12 dec, Mediamatic Body Politicx, BP
 12 dec, NRC Handelsblad Herien Wensink, Een dapper en hoognodig plan, WDW
 19 dec, Kabelkranten Dordrecht e.o. Piet Kaptein, Rotterdam Bas Princen, RO
 27 dec, Volkskrant Sacha Bronwasser, Slechtste 3 Nederland, BP
 28 dec, Frankfurter Allgemeine Zeitung Wenn bei Gillick de rote Sonne an der Wand untergeht, LG
 31 dec, NRC Handelsblad Machteld Leij, Kunst van het jaar, JJ
 dec, Gonzo Sam Steverlyncx, Pornografie v.s. Kunst, BP

P.41

FINANCIËEL

OVERZICHT

P.42

EXPLOITATIE ACTIVITEITEN 2007

| <u>KOSTEN</u> | <u>BRIAN JUNGEN</u> | <u>ISA GENZKEN – OIL</u> | <u>JESPER JUST</u> | <u>CHLOE PIENE</u> | <u>BODYPOLITIX</u> | <u>IFFR 2007</u> | <u>ART VIPS</u> |
|--------------------------------|------------------------|--------------------------|------------------------|-----------------------|------------------------|------------------------|------------------------|
| Voorbereiding | 3.521 | 15.646 | 330 | 1.193 | 6.386 | 107 | 55 |
| Overname kosten | 18.875 | - | - | - | - | - | - |
| Honoraria | 9.561 | 89.324 | 4.223 | 2.488 | 27.028 | 182 | 4.999 |
| Reis- en verblijfkosten | 8.947 | 85.857 | 5.466 | 1.632 | 9.482 | 2.451 | 2.927 |
| Representatie/opening | 3.922 | 3.127 | 1.858 | 1.639 | 4.143 | 839 | 1.715 |
| Verzekeringen | 1.100 | 43 | 1.875 | 1.875 | 4.486 | - | - |
| Transportkosten | 37.086 | 31.378 | 564 | 13.332 | 15.588 | 1.816 | - |
| Materialen | 4.405 | 21.364 | 5.953 | 149 | 30.143 | 256 | 3.383 |
| Uitnodiging/ mailing | 4.552 | 1.988 | 4.428 | 3.593 | 9.525 | 4.074 | 800 |
| Publicatie | 14.161 | 29.612 | 34.378 | 2.607 | 16.543 | - | - |
| Overige publiciteit | 7.110 | 41.841 | 4.183 | 3.776 | 16.166 | 301 | 2.223 |
| Educatie | 4 | - | - | - | 12 | - | 104 |
| Onvoorzien/diversen | 94 | 3.453 | 30 | - | 850 | - | 145 |
| | <u>113.339</u> | <u>323.634</u> | <u>63.288</u> | <u>32.284</u> | <u>140.352</u> | <u>10.025</u> | <u>16.350</u> |
| <u>OPBRENGSTEN</u> | | | | | | | |
| Recettes | (4.301) | - | (1.862) | (1.862) | (9.837) | - | - |
| Verkopen | (3.613) | (68) | (1.787) | - | (296) | - | - |
| Overheden/fondsen | (21.388) | (317.109) | (2.524) | - | (67.000) | - | (11.000) |
| Coproducenten | - | - | (31.110) | - | - | (11.365) | - |
| Doorberekende kosten | - | (6.457) | (3.611) | - | - | - | (313) |
| | <u>(29.302)</u> | <u>(323.634)</u> | <u>(40.893)</u> | <u>(1.862)</u> | <u>(77.133)</u> | <u>(11.365)</u> | <u>(11.313)</u> |
| <u>EXPLOITATIESALDO</u> | <u>84.037</u> | <u>-</u> | <u>22.395</u> | <u>30.421</u> | <u>63.219</u> | <u>(1.340)</u> | <u>5.038</u> |

P.43

| <u>HET PERIFERIE COMPLEX</u> | <u>TRIS VONNA-MICHEL / MARGARET SALMON</u> | <u>PRIX DE ROME</u> | <u>SHARED SPACE</u> | <u>BAS PRINCEN</u> | <u>NATIONAL (RE)PRESENTATION</u> | <u>VOORGAANDE JAREN</u> | <u>TOTAAL</u> |
|------------------------------|--|------------------------|-----------------------|------------------------|----------------------------------|-------------------------|-------------------------|
| - | 1.099 | 98 | 18 | - | - | - | 28.454 |
| - | - | - | - | - | - | - | 18.875 |
| 3.869 | 1.580 | 5.452 | 3.000 | 9.149 | 658 | - | 161.512 |
| 5.268 | 3.575 | 590 | - | 194 | 3.972 | 637 | 130.999 |
| 1.175 | 1.068 | 1.303 | - | 34 | 825 | 50 | 21.697 |
| - | 1.875 | 1.875 | - | - | - | - | 13.129 |
| 19 | 1.197 | 119 | - | - | - | (886) | 100.213 |
| 504 | 4.394 | 8.207 | 4.553 | 2.094 | - | (2.450) | 82.957 |
| 4.074 | 3.344 | 4.167 | 500 | - | - | - | 41.044 |
| - | 7.800 | 4.988 | - | 21.752 | - | (2.705) | 129.137 |
| 1.052 | 4.779 | - | - | - | 1.286 | 588 | 83.304 |
| - | - | - | - | - | - | - | 120 |
| - | 31 | 80 | - | - | - | (100) | 4.583 |
| <u>15.962</u> | <u>30.743</u> | <u>26.879</u> | <u>8.071</u> | <u>33.223</u> | <u>6.741</u> | <u>(4.866)</u> | <u>816.024</u> |
| - | (1.358) | (1.358) | - | - | - | - | (20.579) |
| - | (952) | (208) | - | (127) | - | (7.364) | (14.414) |
| (1.000) | (1.490) | - | (6.000) | (23.219) | - | (11.790) | (462.520) |
| - | - | (38.354) | (1.000) | - | - | - | (81.829) |
| - | (327) | - | - | - | (231) | (9.424) | (20.362) |
| <u>(1.000)</u> | <u>(4.128)</u> | <u>(39.920)</u> | <u>(7.000)</u> | <u>(23.346)</u> | <u>(231)</u> | <u>(28.578)</u> | <u>(599.704)</u> |
| <u>14.962</u> | <u>26.615</u> | <u>(13.041)</u> | <u>1.071</u> | <u>9.877</u> | <u>6.510</u> | <u>(33.444)</u> | <u>216.320</u> |

P.44

**REKENING BATEN
EN LASTEN 2007**

| BATEN | WERKELIJK 2007 | BEGROTING 2007 | WERKELIJK 2006 |
|--|-------------------------|-------------------------|-------------------------|
| Opbrengsten | | | |
| Directe opbrengsten | 599.704 | 185.000 | 159.334 |
| Indirecte opbrengsten | 89.683 | 75.000 | 87.677 |
| | <u>689.387</u> | <u>260.000</u> | <u>247.011</u> |
| Bijdragen | | | |
| Subsidie Gemeente Rotterdam | 395.000 | 395.077 | 295.000 |
| Rijksbijdrage Beeldende Kunst | 337.200 | 328.000 | 337.200 |
| Kunstenplan Bijdrage O.C.&W. | 275.757 | 265.346 | 269.863 |
| Donaties | 720 | 50.000 | |
| | <u>1.008.677</u> | <u>1.038.423</u> | <u>902.063</u> |
| TOTALE BATEN | <u>1.698.064</u> | <u>1.298.423</u> | <u>1.149.074</u> |
| LASTEN | | | |
| Lonen en salarissen | 441.282 | 406.000 | 434.600 |
| Sociale lasten | 72.266 | 61.000 | 64.954 |
| Pensioenlasten | 20.950 | 37.500 | 18.000 |
| Diverse personeelskosten | 5.426 | 20.500 | 10.715 |
| | <u>539.924</u> | <u>525.000</u> | <u>528.269</u> |
| Kosten van activiteiten | <u>816.022</u> | <u>492.423</u> | <u>373.086</u> |
| Overige bedrijfslasten | | | |
| Huisvestingskosten | 136.370 | 130.000 | 131.990 |
| Kantoorkosten | 67.901 | 55.000 | 59.187 |
| Publ./alg.reis-verbl./repres.kosten | 33.964 | 30.000 | 29.960 |
| Afschrijving op materiële vaste activa | 18.531 | 25.000 | 14.756 |
| Diversen | 51.905 | 30.000 | 37.204 |
| | <u>308.671</u> | <u>270.000</u> | <u>273.097</u> |
| TOTALE LASTEN | <u>1.664.617</u> | <u>1.287.423</u> | <u>1.174.452</u> |
| | <u>33.447</u> | <u>11.000</u> | <u>-25.378</u> |
| Rentebaten | 96 | 0 | 184 |
| Rentelasten | -10.063 | -11.000 | -10.779 |
| Financiële baten en lasten | <u>-9.967</u> | <u>-11.000</u> | <u>-10.595</u> |
| EXPLOITATIESALDO | <u>23.480</u> | <u>0</u> | <u>-35.973</u> |

P.45

ORGANISATIE

Witte de With is een stichting die in januari 1990 werd geïnitieerd door de Rotterdamse Kunststichting. Witte de With wordt ondersteund door de Gemeente Rotterdam en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Vanaf de oprichting van Witte de With in januari 1990 tot en met december 1995 werd Witte de With geleid door Chris Dercon. Van januari 1996 tot en met december 2001 was Bartomeu Mari directeur van Witte de With. Vanaf januari 2002 tot mei 2004 was Catherine David directeur. Hans Maarten van den Brink was van mei 2004 tot april 2006 waarnemend directeur. Sinds januari 2006 is Nicolaus Schafhausen directeur. Paul van Gennip is adjunct directeur.

Het bestuur van Witte de With bestond in 2007 uit: Joost Schrijnen (voorzitter), Stef Fleischeuer (penningmeester), Jack Bakker, Claire Beke (vanaf september), Liesbeth Bik, Willem Oorebeek (tot december), Willem de Rooij (tot maart), Yao-Hua Tan en Roemer van Toorn.

Staf 2007

directeur: Nicolaus Schafhausen
adjunct directeur: Paul van Gennip
curatoren: Renske Janssen, Florian Waldvogel
assistent curatoren: Zoë Gray, Sophie von Olfers
publicaties: Solange de Boer (tot april), Monika Szewczyk (vanaf nov)
curator educatie: Belinda Hak
webredactie & symposia: Ariadne Urlus
communicatie: Zoë Gray, Nathalie Hartjes (P.A.)
secretariaat: Marieke Agterbos (tot mei), Angélique Barendregt, Gerda Brust (vanaf mei), Hedwig Homoet (van mei tot sept)
stagiairs: Renée Freriks, Karin Schipper, Lieke Terlouw, Gino van Weenen en Lise van Zaalen
receptie: Erwin Nederhoff, Erik Visser, Mariëlle Wichards
technische dienst: Gé Beckman, Line Kramer

Externe medewerkers
administratie: Frank van Balen, Meta de Mol-van Otterloo
fotografie: Bob Goedewaagen
grafisch ontwerp: Kummer & Herrman, Utrecht
installatie tentoonstellingen: Ties Ten Bosch, Carlo van Driel, Olivier Maarschalk, Chris van Mulligen, Hans Tutert
web: Nick Koning
zakelijk advies: Chris de Jong

EXTRA CURRICULUM

Paul van Gennip is lid van de raad van toezicht van de Vleeshal, centrum beeldende kunst Middelburg.

Zoë Gray was in 2007 gastdocent aan de Willem de Kooning Academie (Rotterdam). Ze was genodigde van de EV+A internationale beeldende kunsttentoonstelling in Limerick (Ierland) en gast van iStrike Foundation (Rotterdam) en *Doual'art* (Douala, Kameroen) van de eerste Salon Urbain de Douala. Zij is Rotterdamse correspondent van het Contemporary Magazine.

Nathalie Hartjes is als journalist/kunstrecensent verbonden aan *Den Haag Centraal* en *Tubelight*.

Belinda Hak gaf een college Cultuur-overdracht aan bachelorstudenten van Algemene Cultuurwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam; was gastdocent aan de Artez Academie voor Beeldende Kunst te Arnhem; zat in de redactie van het onafhankelijke kunstblad *Tubelight*; was samen met Ariadne Urlus adviseur voor het MAMA Rookies Training Course van Showroom MAMA en begon aan het eerste jaar van de studie Kunst- en Cultuurmanagement aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Renske Janssen was onder meer gastbegeleider aan het kunstenaarsinstituut De Ateliers in Amsterdam, rijksgecommitteerde CABK van de ArtEZ, hogeschool voor de kunsten (Zwolle), moderator van *The Talk*, MiArt 2007 (Milaan) en panellid in een debat over de relatie kunst en publiek tijdens *Les Recontres Internationales* in het Palais de Tokyo (Parijs).

Nicolaus Schafhausen was in 2007 curator van het Duitse paviljoen van de Biënnale van Venetië 2007, waarvoor hij een tentoonstelling samenstelde rond het oeuvre van Isa Genzken. Hij was curator van de tentoonstelling *Jesper Just* in de Ursula Blickle Foundation (Kraichtal, Duitsland), co-curator van *Models for Tomorrow* en *The Köln Show*. Beiden vonden plaats in de EU Kunsthal, Keulen, waarvan hij vanaf 2005 tot mei 2007 tevens oprichtend directeur was. Schafhausen gaf lezingen in o.a. de Auckland Art Gallery (Nieuw Zeeland); het Institute of Modern Art (Brisbane, Australië); K21, Kunstsammlungen Nord-Rhein-Westfalen (Düsseldorf); Kunstfrühling Wien (Wenen); Power Plant, Contemporary Art Gallery (Toronto); Akademie der bildenden Künste (München); en de Staatliche Kunstsammlungen Dresden. Hij had zitting in de jury van onder meer de *Prix de la Jeune Peinture*, Palais des Beaux Arts (Brussel); *Hermes Missulang Art Award*, Seoel (Korea); en de *Best Exhibition Of The Year* (België).

Ariadne Urlus ontwikkelde in samenwerking met Belinda Hak en Showroom MAMA (Rotterdam) het MAMA Rookies Training Course (2006 en 2007) en gaf workshops digitaal Cultuurportfolio, o.a. aan Montessori College Nijmegen. Zij is lid van het bestuur van Stichting ROOM, Rotterdam.

Florian Waldvogel gaf in 2007 lezingen, gastlessen en workshops aan de Universiteit van Lüneburg (Duitsland), het Van Abbemuseum, (Eindhoven), het Curatorial Training Programme (de Appel, Amsterdam), de Academies voor Beeldende Kunsten in Wenen en Nuremberg; het Studium Generale van de Erasmus Universiteit (Rotterdam), Theater Kampnagel (Hamburg) en de Universiteit van Cyprus. Hij was co-curator van onder meer *The Köln Show*, EU Kunsthal, Keulen.

P.46

WITTE DE WITH DANKT

48, Van Abbemuseum (Eindhoven), Hans Abbing, Louisa Achille, Jennifer Allora & Guillermo Calzadilla, Nic Andrews, The Andy Warhol Foundation (New York), Joanna Angel, Jürgen Anger, Kenneth Anger, Marie-Luise Angerer, Beate Anspach, de Appel (Amsterdam), Applegarden (Rotterdam), Fernando Arias, Martin Arnold, Art Review, Art Rotterdam, James Avalon, AVRO Kunst, AXA Art Kunstversicherung AG (Keulen), Rachida Azough, Marius Babias, David Bade, Bart de Baere, BAK, Basis voor Actuele Kunst (Utrecht), Anke Bangma, Fiona Banner, Willem van Batenburg, Marc Bauer, Thomas Bayrle, Claire Beke, Sema Bekirovic, Belladonna, Tobias Berger, Sven Bergmann, Berlage Instituut (Rotterdam), Foundation Bern, Francesco Bernardelli, Atelier Carvalho Bernau (Den Haag), Kai Bernau, Marc Bijl, Johanna Billing, Regina Binder, Het Fonds BKVB (Amsterdam), Alexis Blake, Andrew Blake, Iwona Blaswick, Ursula Blickle, Ursula Blickle Foundation (Kraichtal, D), Ursula Blickle Videolounge/Kunsthalle Wien (Wenen), Bianca Boer, Laurent Le Bon, Boomerang, Kim Bouvy, Martijn Brenninkmeijer, British Council (Londen), Bruce LaBruce, Frank Bruggeman, Inge de Buijn-Hein, Lonnie van Brummelen, Jürgen Brüning, Brussels Biennial, Angela Bulloch, Roger Bundschuh, Bundschuh Architekten (Berlijn), Burger Collection (Zwitserland / Hong Kong), Tom Burr, Jean-Marc Bustamante, Brian Butler, Butt Magazine, Gerard Byrne, Calff & Meischke (Amsterdam), Maria Cardonna, Isabel Carlos, Donna du Carme, Susana Carvalho, Philippe Van Cauteren, CBK (Rotterdam), Tatiana Cerezita, Marilyn Chambers, Nana Chen, Koen Claerhoet, Larry Clark, Code Magazine (Brussel), Ilisa Colsell, Coolpolitics (Amsterdam), Wilfried Cooreman, The Cranford Collection (Londen), Vertaalbureau Creatrans (Schiedam), Keren Cytter, Gerard Damiano, Danish Arts Council (Kopenhagen), Ann Demeester, Simon Denny, Department for Foreign Affairs and International Trade (dFAIT, Ottawa), Chris Dercon, Deutsche Bank (Berlijn), Dienst Kunst en Cultuur (Rotterdam), Nathalie Djurberg, Claire Doherty, Hajo Doorn, Collectie James

en Maureen Dorment (New Jersey), Rinse Dream, Marcel Duchamp, Duende Studio's (Rotterdam), Duitse Ministerie van Buitenlandse zaken, DuMont Literatur und Kunst Verlag (Keulen), DW-TV Deutsche Welle, Thomas Edlinger, Elmgreen & Dragset, Roberta Enschede, Erasmusstichting (Rotterdam), Charles Esche, Extra City (Antwerpen), Yolanda Ezendam, Alex Farquharson, Annie Fletcher, Nina Folkersma, Iain Forsyth & Jane Pollard, Anselm Franke, Andrea Fraser, Klemens Gasser & Tanja Grunert, Inc. (New York), Gemeentemuseum (Den Haag), General Idea, Jean Genet, Isa Genzken, Rob van Gerwen, Liam Gillick, Girls Like Us, Marc Glassner, Adrienne Goehler, Alexander Gonzales, Johannes Grenzfurthner/monochrom, Sagi Groner, Rindert de Groot, Garry Gross, Guerilla Girls, Nick Hackworth, Rob Hamelijnc, Sachiko Hanai, Annette Hans, Noline van Harskamp, Claire Harvey, Collection Hauser & Wirth, (Henua, SH), Roswitha Hecke, Jennifer Higgie, Nikolaus Hirsch, Maria Hlavajova, Fons Hof, Sammlung Hoffmann (Berlijn), Xaviera Hollander, HP architecten (Rotterdam), William Hunt, Hustler Magazine, Michael Huyser, Dorothy Iannone, ifa, Institut für Auslandsbeziehungen e. V. (Stuttgart), Robert Indiana, International Filmfestival Rotterdam, Runa Islam, Dorothea Jaffe, Jenna Jameson, Ruth Jones, William E. Jones, Victor Joseph, Jesper Just, Kai Kaljo, Richard Kern, Pieter Kers, Chris Keulemans, Edward & Nancy Kienholz, Kasper Koenig, Terence Koh, Kasper König, Nick Koning, Rineke Kraaij, Bernd Krauß, Germaine Kruij, Stanley Kubrick, Freek Kuin, Kunstbeeld, Kunstradet, Kunstverein für die Rheinlande und Westfalen (Düsseldorf), Esther Kurtz, Yayoi Kusama, Pieter Kuster, Christina Lambrou, Michael Laub & Dean Proctor, Anouk Laverge, Zoe Leonard, Klara Liden, Erik van Lieshout, Joep van Lieshout, Jacob Lillemose, Maria Lind, Alexandra Lockett, Tracy Lords, Louisiana Museum of Modern Art (Kopenhagen), Ludwig Museum (Keulen), Gitta Luiten, Stijn Maes, Joseph Maida, Suhail Malik, Showroom MAMA (Rotterdam), Florian Manns, Robert Mapplethorpe,

Dorit Margreiter, de Marimotti family, David Maroto, Gerald Matt, Ursula Mayer, Dona Ann McAdams, Eon McKai, Malcolm McLaren/Vivienne Westwood, Tine Melzer, Meta-morfose Vertalingen, Olaf Metzler, Erik Vonna-Michell, Tris Vonna-Michell, John Miller, Munira Mirza, Jim & Artie Mitchell, Piet Moget, Lieu d'art Contemporain (Sigean), Mondriaan Stichting (Amsterdam), Montevideo (Amsterdam), Nina Möntmann, Julia Moritz, Sarah Morris, Melvin Moti, Robert Mueller, Muhka (Antwerpen), Otto Mühl, Jos de Mul, Vanessa Joan Müller, Bruce Nauman, Werner Nekes, Bert Niks, Kiki L'Objetive, Ministerie van OCW, Marcel Odenbach, Off_Corso (Rotterdam), Olbricht Collection (Essen), Henrik Olesen, Coen van Oostrum, Fritz Ostermayer, Terje Overas, Jet van Overeem, OVG projectontwikkeling (Rotterdam), Suzanne Pählman, Panik Qulture, Haris Pellapaisiotis, Margaret Perrotto, Andrea Phillips, Chloe Piene, Allison Plath-Moseley, PoCA, Political Currency of Art Research Group, Goldsmiths College (Londen), Niels van Poecke, Poetry International (Rotterdam), The Porn Ensemble, Bertjan Pot, Laura Preston, Richard Prince, Bas Princen, Prix de Rome, Radio Rijnmond (Rotterdam), Natasa Radovic, Mark Raidpere, Niru Ratnam, Juliane Rebentisch, Simon Rees, Andrew Renton, Rijksakademie van beeldende kunsten (Amsterdam), Dylan van Rijsbergen, Dieter Roelstraete, Iwata Roku, Liliane Rombout, Willem de Rooij, Galerie Thaddaeus Ropac (Parijs / Salzburg), Drukkerij Rosbeek (Nuth), Martha Rosler, Rotterdam 2007 City of Architecture (Rotterdam), RRCK (Rotterdam), Aïda Ruilova, Doug Sakmann, Margaret Salmon, Peter Salmon, Sandroni Rey Gallery (Los Angeles), Viviane Sassen, Karel Schampers, Ralf Schauf, Allard Schellens, Markus Schinwald, Kevin Schmidt, Anne-Claire Schmitz, Carolee Schneemann, Katja Schröder, Wilhelm Schürmann, Benjamin Seibel, Jeremy Shaw, Brooke Shields, September in Rotterdam, Petri Sirviö, de SKVR, S.M.A.K. (Gent), Dirk Snauwaert, Snoop Dogg, SNS Reaal Fonds (Utrecht), Valerie Solanas, Simonetta Solder, Michael Søndergaard (Kopenhagen), Marc Spiegler,

Springerin, Annie Sprinkle, Raimar Stange, Polly Staple, Jaime Stapleton, Bina von Stauffenberg, Aafke Steenhuis, Angela Stief, Wouter van Stiphout, STOA (Amsterdam), Candy Stobbs, Mirjana Boba Stojadinovic, Stichting Bevordering van Volkskracht (Rotterdam), Matt Stokes, Studium Generale (Rotterdam), SUPERM, Farid Tabarki, Andrea Tarsia, TENT. (Rotterdam), Francesca Di Terlizzi, Siebe Thissen, Paul Thomas, Michael Turner, de Unie (Rotterdam), Urban Arts (Rotterdam), Barbara Vanderlinden, Veenman Drukkers (Rotterdam), Daniel van der Velden, Olav Velthuis, Monique Verhulst, Ruud Visschedijk, Erik Visser, Judith Visser, Vivid (Rotterdam), Vogue Germany, VSB fonds (Utrecht), Van Waarden (Zaandam), Silke Wagner, Isaack Waldvogel, Richard T. Walker, Emily Wardill, Clemens von Wedemeyer, Lawrence Weiner, Markus Weisbeck, Surface (Frankfurt am Main), Anne Wenzel, Festival De Wereld van Witte de With (Rotterdam), Whitechapel Art Gallery (Londen), Denise Wiand, Dino Wiand en Philomena Salmon Wiand, Marleen van Wijngaarden, Het Wilde Weten (Rotterdam), Christina Wilson, Galleri Christina Wilson (Kopenhagen), Octavio Winkytki, Barbara Witteveen, Johannes Wohnseifer, Jordan Wolfson, WORM (Rotterdam), Zandbelt & van den Berg (Rotterdam), Nick Zedd, Jack the Zipper, Tirdad Zolghadr, Piet Zwart Instituut (Rotterdam)



Witte de With
Center for Contemporary Art
Witte de Withstraat 50
3012 BR Rotterdam
The Netherlands
T+31(0)104110144
info@wdw.nl www.wdw.nl
Open di - zon, 11 - 18 uur